

ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ БАЗИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ БЮДЖЕТІВ ВЕЛИКИХ МІСТ УКРАЇНИ

на прикладі Львова, Одеси, Києва,
Чернівців і Ужгорода

Тетяна Богдан, д.е.н., Костянтин Швабій, д.е.н., проф., Михайло Джус

Created by AI

Київ 2026

Проблеми податкової бази та інвестиційних бюджетів великих міст України

(на прикладі Львова, Одеси, Києва, Чернівців і Ужгорода)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Ключові проблеми соціально-економічного розвитку територіальних громад України	5
2. Порівняльна характеристика економік і податкоспроможності великих міст	7
3. Аналіз динаміки і структури податкових надходжень у великих містах	11
3.1. Податок на доходи фізичних осіб	13
3.2. Податок на майно	16
3.3. Туристичний збір	19
4. Порівняльний аналіз інвестиційних видатків бюджетів міст у 2025 році	23
5. Динамічні зміни інвестиційних видатків міського бюджету Львова протягом 2021-2025 років	27
6. Аналіз складових інвестиційних видатків великих міст України	31
6.1. Деталізація капітальних видатків бюджету Одеси.....	31
6.2. Деталізація капітальних видатків бюджету Львова	34
6.3. Деталізація капітальних видатків бюджету Чернівців	37
6.4. Деталізація капітальних видатків бюджету Ужгорода	39
ВИСНОВКИ	42
ДОДАТКИ	48

ВСТУП

Соціально-економічний розвиток територіальних громад (ТГ) в Україні є складним багатовимірним процесом, що визначається поєднанням економічних, інституційних, демографічних та фіскальних чинників. Сучасні дослідження засвідчують наявність системних факторів і дисбалансів, які обмежують можливості сталого розвитку громад.

Розвиток територіальних громад в Україні стримується структурними, фінансовими та інституційними проблемами, які посилюються демографічними і воєнними чинниками. Впровадження практичних заходів, пов'язаних із посиленням фінансової автономії, модернізацією податкового адміністрування, розвитком агломерацій та інфраструктури, дозволило б послабити вплив негативних чинників і реалізувати наявний потенціал розвитку.

Реформа адміністративно-територіального устрою та курс на децентралізацію, які впроваджувалися в Україні в 2014-2020 роках, сприяли розширенню податкової бази місцевих бюджетів і збільшенню повноважень органів місцевого самоврядування (ОМС). Але ці реформи посилили також відповідальність місцевих органів за розвиток своїх територій, якість і доступність публічних послуг для громадян.

Протягом останніх чотирьох років наслідки воєнних дій у багатьох громадах загострили існуючі проблеми. Руйнування інфраструктури, скорочення економічної активності, зменшення податкової бази та зростання бюджетних видатків на безпеку і економічне відновлення створюють додатковий тиск на фінансову систему громад. Саме тому в критичний період існування української держави особливої ваги набувають розвиток місцевої ініціативи, підвищення інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів, фінансування місцевими бюджетами критично важливих видатків для підтримки життєдіяльності місцевих громад і реалізації оборонних функцій.

З огляду на зазначені чинники, **метою нашого дослідження** є оцінка якості управлінських рішень органів місцевого самоврядування (ОМС) при формуванні доходів місцевих бюджетів і проведенні видаткової політики; виявлення проблемних сфер і досягнень ОМС у фіскальній сфері; визначення спроможності місцевих органів активізувати розвиток місцевої економіки та задовольняти нагальні потреби місцевих жителів; а також оцінка відповідності фінансово-економічної реакції ОМС на безпрецедентні виклики воєнного часу.

У макроекономічній площині після початку повномасштабного вторгнення росії відбулося масове переміщення людей і економічної діяльності в центральні і західні регіони України. Ключові міста цих регіонів перетворилися на осередки генерування доходів, корпоративних прибутків і споживчих витрат, позитивно впливаючи на формування доходів місцевих бюджетів. Наші розрахунки показали, що до топ-10 міст обласних центрів з найвищими темпами приросту доходів міських бюджетів відносно 2021 року увійшли Львів, Чернівці, Вінниця, Луцьк, Івано-Франківськ, Ужгород, Дніпро, Черкаси, Житомир, Хмельницький. Зокрема, номінальні доходи бюджету Львова у 2025 р. на 85% перевищували рівень доходів 2021 року. Аналогічні показники для бюджетів Чернівців і Ужгорода становили +82% і +67%.

Основна **вибірка досліджуваних міст** включала Львів, Одесу, Чернівці та Ужгород. Регіон Західної України був обраний як ключовий для нашого дослідження, оскільки він відзначається порівняно невисоким рівнем безпекових ризиків, що дозволяє об'єктивно оцінювати якість саме економічних та управлінських рішень ОМС, які знаходяться у фокусі нашого дослідження.

Львів, Чернівці та Ужгород відносяться до великих і середніх міст Західної України з однаковим типом економіки: сервісно-постіндустріальним. Отримання експертами коректних висновків щодо якості бюджетної політики ОМС або адекватності їх доходів, безумовно, має спиратися на показники порівняної економічної бази.

Місто Одеса було включено у нашу вибірку як єдине місто Південної та Східної України, що розташоване на значній відстані від лінії бойового зіткнення (хоча й підлягає масованим атакам держави-терориста) та має сервісно-логістичний тип економіки, близький до інших міст вибірки. Місто Київ використовувалося для деяких порівнянь як найбільше місто України з надвисоким рівнем капітальних видатків. Інтеграція бюджету Києва до нашої дослідницької бази обґрунтовувалася доцільністю порівнянь рівня і пропорцій фінансування інвестиційної діяльності ключових міст вибірки з найбільшим містом України.

Методологія дослідження. Для отримання змістовних висновків щодо якості управління місцевими бюджетами в різних громадах ми оперували як абсолютними, так і відносними показниками доходів і видатків бюджетів міст. Джерелом даних абсолютних величин став Державний веб-портал бюджету для громадян. Для аналізу податкової бази податку на майно, туристичного збору та інших місцевих податків використовувалися офіційні портали відкритих даних досліджуваних міст, такі як <https://opendata.city-adm.lviv.ua>. Веб-сторінки місцевих рад чи їх виконавчих органів слугували базою для моніторингу рішень щодо встановлення ставок місцевих податків і зборів і особливостей їх адміністрування.

Видаткова частина міських бюджетів аналізувалася у розрізі економічної класифікації і програмної класифікації видатків. Накладення категорій економічної класифікації у частині капітальних видатків на перелік бюджетних програм відповідного місцевого бюджету створювало підґрунтя для змістовних узагальнень і конкретних висновків щодо обґрунтованості витрачання бюджетних коштів і потенційного впливу управлінських рішень на розвиток економіки міста та/ або добробут місцевих жителів

Відносні показники видатків різних міст обчислювалися у розрахунку на 1 жителя (з урахуванням кількості ВПО). Використовувалися також показники структури видатків відповідних міських бюджетів. Розрахунок відносних показників дозволяв нівелювати вплив розміру місцевих громад на сутнісні характеристики місцевих бюджетів і проводити порівняльний аналіз динамічних і просторових параметрів фіскальної сфери. Результати порівняльного аналізу створювали підґрунтя для оцінки якості управління фінансовими ресурсами територіальних громад та оцінки обґрунтованості обраних пріоритетів діяльності ОМС.

1. Ключові проблеми соціально-економічного розвитку територіальних громад України

Однією з ключових проблем економічного розвитку України є значна **соціально-економічна диференціація територій**, що проявляється у нерівномірності розподілу доходів, інвестицій та економічної активності. Рівень розвитку громад значною мірою залежить від їх географічного розташування, близькості до великих міст та наявності інфраструктури. Агломераційний ефект сприяє концентрації ресурсів у великих містах, тоді як периферійні громади стикаються з обмеженим економічним потенціалом.

Важливим стримуючим фактором є **недостатня фінансова спроможність окремих органів місцевого самоврядування**. Незважаючи на розширення дохідної бази внаслідок децентралізації, частка місцевих податків і зборів у ВВП залишається порівняно низькою, а громади значною мірою залежать від міжбюджетних трансфертів. Обмежений рівень податкової автономії не дозволяє органам місцевого самоврядування повною мірою впливати на формування доходів, що знижує їхню фінансову стійкість.

Суттєвою проблемою залишається **недосконалість системи місцевого оподаткування**, зокрема майнових податків, які в більшості країн є основою фінансової бази місцевих бюджетів. В Україні їх фіскальний потенціал реалізується лише частково через значний податковий розрив, наявність пільг та недосконалі механізми визначення бази оподаткування. Важливим чинником є також несвоєчасне оновлення нормативно-грошової оцінки земель, що обмежує можливості зростання доходів громад.

Окрему групу проблем формують **недоліки адміністрування податків та інформаційного забезпечення**. Низький рівень наповнення державних реєстрів нерухомості та земельних ресурсів, відсутність інтегрованих баз даних і обмежений доступ до інформації ускладнюють ідентифікацію об'єктів оподаткування та знижують ефективність податкового контролю. Це призводить до втрат бюджетних надходжень і підвищує рівень тінізації економіки.

Вагомим обмеженням розвитку є **недостатня інституційна спроможність органів місцевого самоврядування**. Вона проявляється у нестачі кваліфікованих кадрів, обмежених управлінських компетенціях та недостатньому рівні цифровізації процесів управління. Водночас громади не завжди мають достатні повноваження для ефективного впливу на економічні процеси на своїй території.

Не менш важливими є **демографічні виклики**, зокрема скорочення чисельності населення, старіння та міграційні процеси. Відтік працездатного населення, особливо молоді, знижує трудовий потенціал громад і обмежує можливості економічного зростання.

Суттєві проблеми пов'язані також із **недостатнім розвитком інфраструктури та доступу до публічних послуг**. У багатьох громадах спостерігається зношеність основних фондів, недостатній рівень розвитку транспортної, соціальної та комунальної інфраструктури, що негативно впливає на якість життя населення та інвестиційну привабливість території.

Окремо слід відзначити **вплив воєнних дій**, який суттєво загострив існуючі проблеми. Руйнування інфраструктури, скорочення економічної активності, зменшення податкової бази та зростання бюджетних видатків на безпеку і відновлення створюють додатковий тиск на фінансову систему громад.

Узагальнюючи, можна констатувати, що ключовими проблемами соціально-економічного розвитку територіальних громад України є структурні диспропорції економіки, обмежена

фінансова автономія, недосконалість податкової системи, слабка інституційна спроможність та негативні демографічні тенденції. Їх подолання потребує комплексного підходу, спрямованого на посилення фінансової бази громад, удосконалення механізмів адміністрування податків, розвиток інфраструктури та підвищення ефективності місцевого управління.

Рівень податкоспроможності регіону і громади знаходиться у функціональній залежності від кількох ключових соціально-економічних факторів, на чому наголошувалось окремо у попередньому дослідженні¹. Цими факторами є площа громади, кількість населення і тип громади (міська, селищна, сільська). Чинники урбанізації та індустріального розвитку значним чином здійснюють вплив на надходження від місцевих податків і зборів. Хоча земля є основним засобом виробництва для сільського господарства, проте найбільша частка плати за землю сплачується суб'єктами господарювання, що зареєстровані у великих містах та промислових агломераціях.

Слід зазначити, що територіальне розташування громади має важливе значення не лише в межах регіонів України, а й в межах окремого регіону – відносно його обласного адміністративного та економічного центру. Наближеність до такого центру, як правило, створює необхідні соціально-економічні умови посилення податкоспроможності громади. При цьому, чинники зростання підприємницької активності і ефективного використання землі знаходяться у залежності один від одного. Образно висловлюючись відомою метафорою, це є «приплив, який піднімає всі човни». Зростання економіки окремої громади чи регіону призводить до підвищення добробуту всіх мешканців і, зрештою, її податкоспроможності. При цьому, зростання обсягів надходжень за одним місцевим податком призводить до пропорційного зростання за іншим.

Одним із варіантів синергетичного ефекту розвитку податкоспроможності громад є агломерація, яка має розглядатися як двигун економічного відновлення і зростання. Розвиток власної соціально-економічної бази, координація транспортної політики, просторового планування, інфраструктури та публічних послуг потребує міжмуніципальної співпраці. Водночас створення агломераційних механізмів не повинно обмежувати самостійність територіальних громад, а має базуватися на принципах добровільності та співробітництва.

---

¹ Діагностика системи місцевого оподаткування. Аналітичний звіт. Growford Institute. URL : <https://www.growford.org.ua/research/diagnostyka-systemy-mistsevogo-opodatkuвання/>

2. Порівняльна характеристика економік і податкоспроможності великих міст

У межах дослідження фінансової спроможності територіальних громад було проведено порівняльний аналіз бюджетних показників обласних центрів України за період 2021–2025 років. Отримані дані демонструють значне номінальне зростання доходів бюджетів у більшості міст, що, на перший погляд, може свідчити про високу адаптивність до кризових умов. Проте об'єктивна оцінка фінансового стану громад потребує врахування інфляційного чинника, оскільки рівень споживчих цін протягом 2022–2025 років зріс на 62,8%.

Для більшості великих міст, включаючи Київ, Одесу та Харків, номінальний приріст не зміг подолати цей поріг, що фактично означає скорочення реальних доходів бюджетів. У Дніпрі зростання доходів практично збігається зі зростанням цін, а забезпечити реальний приріст надходжень вдалося лише шести обласним центрам заходу України (разом з Вінницею).

Таблиця 2.1

Доходи бюджетів територіальних громад обласних центрів України у 2021 та 2025 роках

місто	2021	2025	номінальний приріст 2025/2021
	млн грн	млн грн	%
Львів	11 649,7	21 558,4	85,1
Чернівці	2 767,2	5 037,7	82,0
Вінниця	4 909,6	8 563,0	74,4
Луцьк	2 858,8	4 981,5	74,3
Івано-Франківськ	3 428,3	5 772,1	68,4
Ужгород	1 686,1	2 814,1	66,9
Дніпро	16 063,6	25 935,0	61,5
Черкаси	3 285,2	5 282,4	60,8
Житомир	3 295,2	5 210,2	58,1
Хмельницький	3 797,4	5 841,0	53,8
Полтава	4 129,5	6 261,9	51,6
Запоріжжя	8 807,6	13 062,6	48,3
Київ	71 255,2	105 168,5	47,6
Рівне	3 222,3	4 693,3	45,7
Суми	3 280,4	4 664,1	42,2
Одеса	11 968,7	16 614,1	38,8
Кропивницький	2 846,5	3 919,4	37,7
Миколаїв	5 106,0	6 967,5	36,5
Чернігів	3 290,4	4 441,7	35,0
Харків	17 310,5	21 838,8	26,2
Тернопіль	3 670,6	4 494,4	22,4
Херсон	3 379,3	3 063,5	-9,3

Джерело: складено авторами за даними Open budget.

Тобто, відбулося масштабне зміщення економічної активності зі сходу на захід України, обумовлене передусім міграцією населення і релокацією бізнесу. Як видно з таблиці 2.1, лідером за темпами зростання доходів бюджету є Львів.

Львівська міська територіальна громада є однією з найбільших урбанізованих громад України, яка відіграє ключову роль у формуванні соціально-економічного потенціалу західного регіону. Адміністративним центром громади є Львів — важливий економічний, культурний та освітній осередок держави. Він також є потужним соціально-економічним центром із високим рівнем розвитку економіки, фінансової спроможності та інфраструктури. Конкурентними перевагами громади є диверсифікована економіка, вигідне географічне положення та значний людський капітал. Вигідне географічне розташування громади поблизу кордону з країнами Європейського Союзу сприяє розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.

Територія громади становить понад 315,6 км² та включає як міські, так і сільські населені пункти. Чисельність населення оцінюється приблизно у 818 тис. осіб, що забезпечує високий рівень концентрації трудових ресурсів і споживчого попиту. Для громади характерні урбанізаційні процеси, зростання щільності населення та значна кількість внутрішньо переміщених осіб.

Економіка громади є диверсифікованою та орієнтованою переважно на сферу послуг. Провідними видами економічної діяльності є: інформаційні технології та креативні індустрії; торгівля та логістика; туризм і готельно-ресторанний бізнес; фінансові та освітні послуги. Промисловий сектор представлений підприємствами харчової, легкої та машинобудівної галузей. Львівська агломерація забезпечує концентрацію інвестицій, людського капіталу та інноваційної діяльності, що позитивно впливає на економічне зростання громади. Основна частина зайнятих працює у сфері послуг, зокрема в IT-секторі, освіті, торгівлі та туризмі. Ключовими особливостями порівняно з іншими обласними центрами є відносно високий рівень заробітної плати, значна частка малого та середнього бізнесу, концентрація висококваліфікованих кадрів.

За чисельністю населення Львів у 3–5 разів переважає Чернівці та Ужгород, натомість значно поступається Києву. У порівнянні з Одесою показники є майже рівними.

Площа громади (земля) є одним із основних параметрів, що впливає на економіку громад, її податкоспроможність тощо. Як бачимо з наведених нижче даних порівняно з іншими великими містами Львівська громада поступається лише Києву. Її площа майже удвічі більша за Чернівецьку і Одеську громади. Найменшою є Ужгородська міська громада.

Таблиця 2.2

Окремі соціально-економічні характеристики великих міст України станом на 2025 рік

міста	індекс ПДФО	індекс ПДФО2	індекс ПДФО3	населення (01.01.2022), тис. осіб	населення (01.09.2025), тис. осіб	у т.ч. ВПО	площа, км2	сукупні податкові надходження до бюджету ТГ	у т.ч. місцеві податки і збори	частка МПЗ у податкових надходженнях, %
Київ				4 000,0	4 200,0	435,7	835,6	90 968,3	25 062,5	27,6%
Одеса	1,23	1,22	1,45	1 010,54	833,30	133,67	164,9	12 500,9	3 940,5	31,5%
Львів	1,9	2,10	2,08	777,23	818,19	95,23	315,6	17 317,6	5 780,2	33,4%
Чернівці	1,09	1,18	1,34	269,38	252,43	40,4	181,6	3 638,8	1 161,8	31,9%
Ужгород	1,66	1,73	1,68	115,45	132,98	28,19	36,9	2 209,1	625,7	28,3%

Джерело: складено авторами з відкритих джерел.

Бюджет Львова є найбільшим серед західних обласних центрів: податкові надходження становлять понад 17,3 млрд грн, що значно перевищує відповідні показники Чернівців та Ужгорода. **Київ** має найбільший міський бюджет в Україні, що суттєво перевищує всі інші міста та визначає його домінуючу роль. **Ужгород** має вигідне прикордонне положення, але рівень

інвестиційної діяльності нижчий, ніж у Львові та Івано-Франківську. **Чернівці** характеризуються обмеженою інвестиційною привабливістю через слабку економічну базу.

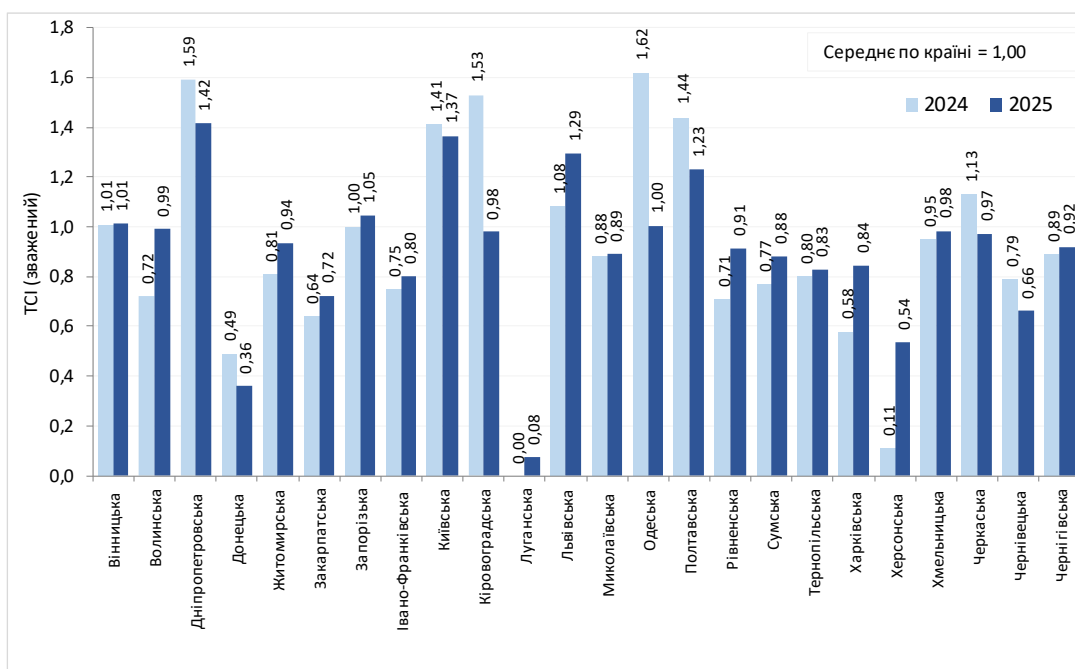
Київ суттєво перевищує всі міста за економічними показниками, концентрує найбільший обсяг інвестицій в Україні, що зумовлено статусом столиці та центру бізнесу. Львів є безумовним лідером серед обласних центрів заходу України за масштабами економіки, рівнем диверсифікації та інвестиційною активністю.

Досить наочним показником соціально-економічного розвитку регіонів є **індекс податкоспроможності**, який розраховується Міністерством фінансів для оцінки фінансового потенціалу регіонів і територіальних громад, а також для обчислення величин базової і реверсної дотації бюджетам громад.

На представленому графіку відображено динаміку індексу податкоспроможності регіонів України за 2024–2025 роки. Значення індексу нормовано відносно середнього по країні, яке прийнято за 1,00, що дає змогу здійснювати порівняльний аналіз фінансової спроможності територій.

Аналіз графічних даних свідчить про наявність суттєвої міжрегіональної диференціації рівня податкоспроможності. Найвищі значення індексу характерні для економічно розвинених регіонів, зокрема для Дніпропетровської, Київської областей, де показники стабільно перевищують середньо-національний рівень. Це пояснюється високою концентрацією промислового виробництва, розвиненим сектором послуг і значним обсягом податкових надходжень.

Рис. 2.1. Податкоспроможність регіонів України за 2024 – 2025 рр.

Джерело: складено авторами за даними Міністерства фінансів України.

Серед регіонів із позитивною динамікою варто відзначити Львівську область, яка демонструє істотне зростання індексу у 2025 році порівняно з 2024 роком. Така тенденція свідчить про посилення економічної активності, зростання податкової бази та підвищення ролі регіону як економічного центру західної частини країни. Позитивні зміни також

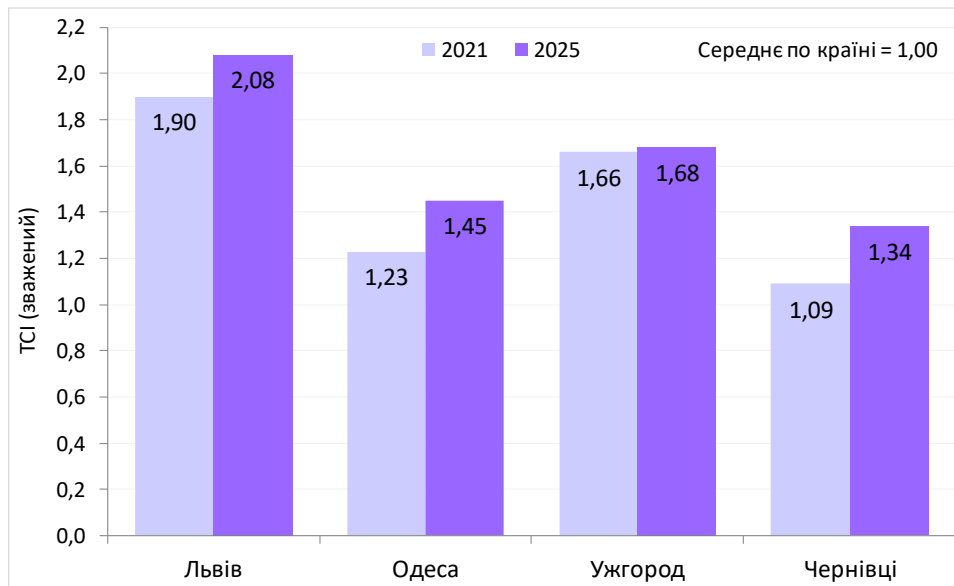
спостерігаються в окремих регіонах центральної та західної України, що може бути пов'язано з адаптацією економіки до умов воєнного часу.

Водночас у низці областей зафіксовано зниження індексу податкоспроможності, зокрема в Кіровоградській та Полтавській, що може свідчити про скорочення обсягів економічної діяльності або зміну структури податкових надходжень.

Загалом, більшість регіонів має значення індексу в межах 0,8–1,2, що свідчить про відносну концентрацію показників навколо середнього рівня. Водночас наявність як значних перевищень (понад 1,5), так і критично низьких значень (менше 0,5) підтверджує асиметричність регіонального розвитку.

Зі зрозумілих причин великі міста-обласні центри мають вищий рівень податкоспроможності порівняно з містами районного значення, селищними і сільськими громадами.

Рис.2.2. Податкоспроможність досліджуваних міст у 2025 році порівняно з 2021 роком

Джерело: складено авторами за даними Міністерства фінансів

З наведеного графіка видно, що **найвищі значення індексу демонструє Львів: його показник зріс з 1,90 у 2021 році до 2,08 у 2025 році**. Це свідчить про **зміцнення економічної бази міста, зростання податкових надходжень та посилення його ролі як економічного центру**. Таким чином, маємо констатувати **позитивну динаміку податкоспроможності міста, а також збереження лідируючих позицій Львова серед досліджуваних територій**.

Водночас різниця у значеннях індексу між містами свідчить про наявність певної диференціації рівнів економічного розвитку та фінансової спроможності. Загалом, отримані результати підтверджують тенденцію до посилення ролі великих міських центрів у формуванні податкового потенціалу країни.

3. Аналіз динаміки і структури податкових надходжень у великих містах

Аналіз доходів зведених бюджетів областей² підтверджує раніше виявлену закономірність, коли номінальні показники часто маскують реальне зниження фінансової спроможності територій. Враховуючи той факт, що за підсумками 2022 – 2025 років інфляція становила 62,8%, зведені бюджети більшості областей східного та центрального регіонів зазнали реального скорочення, оскільки темпи зростання їхніх надходжень не встигали за темпами знецінення гривні. Особливо критичною є ситуація у прифронтових областях, де бюджетні втрати посилюються руйнацією промислового потенціалу.

Водночас західний та столичний регіони продемонстрували відносно високу стійкість за рахунок міграції населення, релокації бізнесу та концентрації внутрішніх інвестицій. Показовим моментом є те, що лише у Львівській області темпи зростання доходів зведеного бюджету порівняно з довоєнним 2021 років фактично компенсували втрати від інфляції.

Таблиця 3.1

Доходи зведених бюджетів областей України у 2021 та 2025 роках

область	2021	2025	номінальний приріст 2025/2021
	млн грн	млн грн	%
Львівська	35 846,0	57 910,9	61,6
Київська (без м. Київ)	33 500,9	52 484,5	56,7
Чернівецька	10 410,3	15 196,4	46,0
Волинська	13 998,9	20 427,9	45,9
Вінницька	20 943,2	30 526,2	45,8
Закарпатська	15 511,5	22 414,5	44,5
Івано-Франківська	17 124,9	24 003,5	40,2
Рівненська	16 075,0	22 486,0	39,9
Черкаська	16 600,6	23 135,1	39,4
Житомирська	16 947,9	23 445,4	38,3
Чернігівська	13 644,4	18 823,8	38,0
Миколаївська	15 478,1	21 326,4	37,8
Одеська	34 340,5	46 086,3	34,2
Хмельницька	17 940,2	23 686,1	32,0
Кіровоградська	13 697,1	17 570,9	28,3
Дніпропетровська	61 741,5	78 481,2	27,1
Тернопільська	13 881,1	17 410,1	25,4
Сумська	14 703,2	18 440,4	25,4
Полтавська	25 189,9	30 857,6	22,5
Запорізька	25 712,0	28 802,5	12,0
Харківська	45 646,8	50 260,0	10,1
Херсонська	14 135,7	11 567,1	-18,2
Донецька	32 856,4	20 197,0	-38,5
Луганська	11 321,7	5 824,7	-48,6

Джерело: складено авторами за даними Open budget.

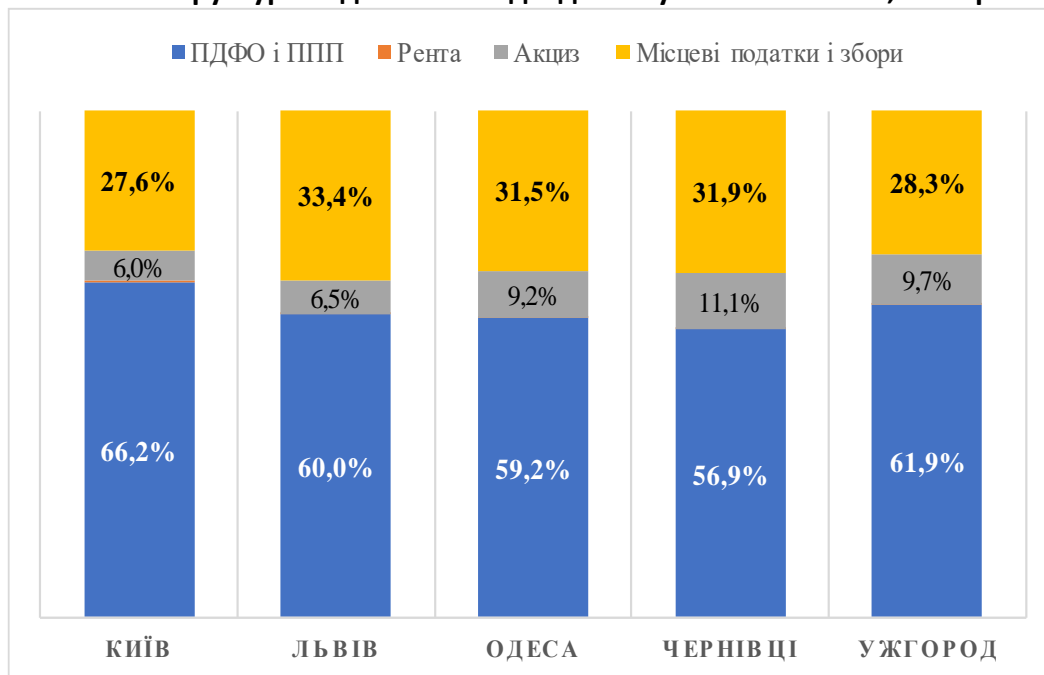
² Зведений бюджет області включає обласний бюджет, бюджети районів та всіх територіальних громад.

Власні доходи місцевих бюджетів в Україні формуються переважно за рахунок податкових надходжень від сплати податку на доходи фізичних осіб і місцевих податків і зборів.

Статистична інформація про податкові надходження територіальних громад у грошовому виміру міст Києва, Львова, Одеси, Чернівців та Ужгорода за 2021 – 2025 роки наведена у додатках.

На рисунку нижче представлена структура податкових надходжень місцевих бюджетів зазначених обласних центрів.

Рис.3.1. Структура податкових надходжень у великих містах, 2025 рік

Джерело: складено авторами за даними Open budget.

З наведеного рисунку можна зробити висновок, що податкоспроможність Києва найбільше залежить від податку на доходи фізичних осіб (2/3 власних надходжень), решта великих міст отримує значно меншу і приблизно однакову частку ПДФО в структурі власних надходжень (приблизно на рівні 60%), за виключенням Чернівців, де частка ПДФО є найменшою (56,9%).

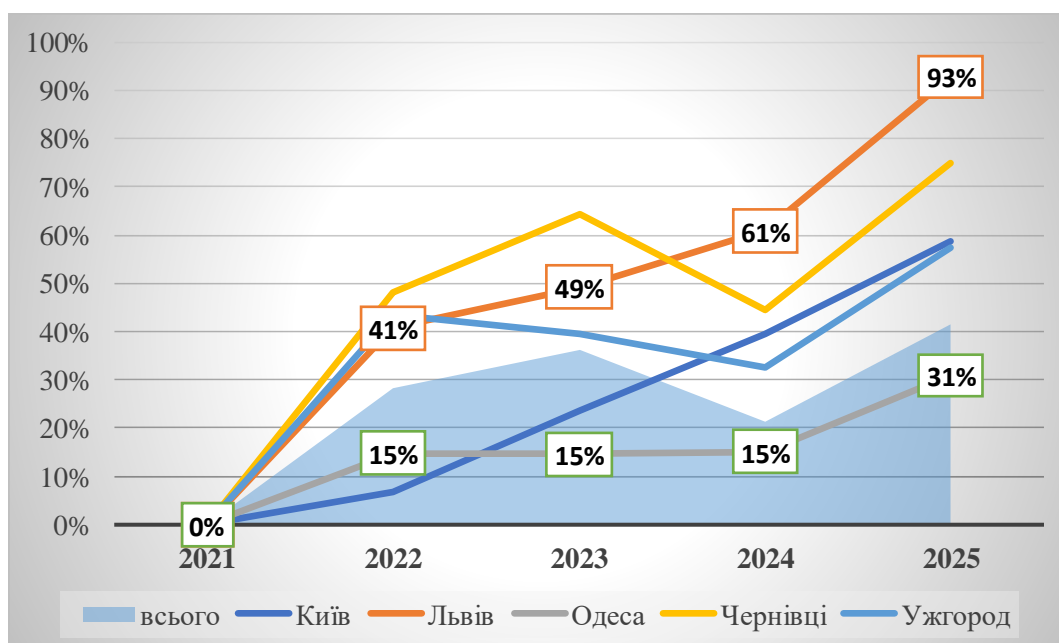
Найбільша частка місцевих податків і зборів, що згідно з методологією ОЕСР³ є своєрідним показником податкової автономії громад, у структурі власних податкових надходжень зафіксована у Львові (33,4%).

³ Tax Autonomy Survey: Methodological Guide. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/fiscal-federalism-network/methodological-guide-tax-autonomy-indicators.pdf>

3.1. Податок на доходи фізичних осіб

Основним бюджетоутворюючим джерелом у 2025 році залишався податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), надходження якого загалом по Україні становили 300,4 млрд грн та забезпечили понад половину доходів загального фонду місцевих бюджетів (58,4%). Порівняно з попереднім роком надходження ПДФО зросли на 42,8 млрд грн або на 16,6%, що стало ключовим фактором загального приросту доходів громад. Така динаміка свідчила про збереження ролі ринку праці як основної фінансової опори місцевих бюджетів навіть в умовах воєнної економіки.

Рис.3.2. Базисні темпи приросту податкових надходжень ПДФО до бюджетів великих міст та в цілому по Україні за 2021 – 2025 роки, %

Джерело: складено авторами за даними Open budget

Порівнюючи **темпи приросту надходжень місцевих бюджетів** великих міст з середнім показником по Україні варто відзначити, що **найбільше зростання відбулося у Львові (+93% протягом 2022 – 2025 років), найменше – в Одесі (+31%)**. У середньому по Україні надходження ПДФО зросли на 42%, тобто показники Львова є більш як удвічі вищими.

Сума надходжень податку на доходи фізичних осіб, що зараховується до місцевих бюджетів, залежить від декількох основних чинників.

Найперше – це система розподілу податкових надходжень між державним і місцевим бюджетом та джерела їх сплати.

З початком повномасштабної війни відбулося збільшення доходів місцевих бюджетів у масштабах всієї країни. Однак, єдиною причиною такого неочікуваного ефекту було зростання надходжень ПДФО за рахунок грошового забезпечення військовослужбовців. Тобто, в тих громадах, де розташовані військові частини, надходження істотно збільшились, в інших – навпаки зменшились через мобілізацію, міграцію та зростання безробіття.

Львів та інші міста, обрані для порівняння, закономірно потрапили до першої категорії. Зокрема, у Львівській міській територіальній громаді частка «військового» ПДФО сягнула 24,8%

від його загального обсягу або 14% від доходів загального фонду бюджету. Динаміка відповідних показників наведена у таблиці.

Таблиця 3.2

Сплата ПДФО до бюджетів окремих територіальних громад у 2021-2025 роках, млн грн

		2021	2022	2023	2024	2025
Львів	ПДФО загалом	5 379,7	7 570,4	8 030,9	8 655,2	10 376,1
	у т. ч. "військовий"	353,8	1 875,2	1 272,2	-0,027	
Київ	ПДФО загалом	29 535,6	31 528,4	36 485,3	41 188,6	46 903,5
	у т. ч. "військовий"	1 475,0	4 937,5	4 236,8	-0,247	-0,038
Одеса	ПДФО загалом	5 638,9	6 474,7	6 460,0	6 492,7	7 386,7
	у т. ч. "військовий"	396,5	1 499,0	969,9	-9,587	-0,003
Ужгород	ПДФО загалом	868,9	1 246,2	1 213,3	1 153,2	1 366,5
	у т. ч. "військовий"	74,0	389,3	260,4		
Чернівці	ПДФО загалом	1 178,5	1 745,1	1 937,3	1 703,9	2 060,1
	у т. ч. "військовий"	70,9	503,4	567,3	-0,001	

Джерело: складено авторами за даними Open budget.

Зворотню стороною неочікуваного збільшення податкових надходжень стало витрачання місцевою владою коштів на непершочергові потреби, що спровокувало велику кількість критичних публікацій в медіа та хвилю обурення в суспільстві.

Враховуючи вищезазначені обставини, а також нестачу коштів для оборони, у вересні 2023 року Уряд розробив законопроект щодо переспрямування «військового» ПДФО з місцевих бюджетів до державного. Відтак у листопаді 2023 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України» (№ [3428-IX](#)), згідно з яким місцеві бюджети втратили ПДФО, що сплачується військовими, поліцейськими та іншими силовиками. Важливою особливістю цього закону стало те, що норму про переспрямування «військового» ПДФО було застосовано ретроспективно з 1 жовтня 2023 року.

Внаслідок зазначених змін бюджет Львівської територіальної громади втратив у річному вимірі близько 2 млрд грн. Проте, розширення бази оподаткування за рахунок інших факторів компенсувало ці втрати, відтак загальний обсяг ПДФО продовжив зростати як у 2023-му, так і в 2024-му роках.

У цьому контексті Львів продемонстрував більшу стійкість порівняно з Одесою, Івано-Франківськом та Ужгородом, у яких після вилучення «військового» ПДФО загальні надходження від сплати зазначеного податку зазнавали скорочення в абсолютному вимірі. У Києві, незважаючи на вищевказані зміни податкового законодавства, загальні надходження від сплати ПДФО продовжували зростати високими темпами.

Ще одним потенційним джерелом втрат доходів може стати зменшення частки ПДФО, яка зараховується до бюджетів територіальних громад, з поточних 64% до 60%, передбачених Бюджетним кодексом України. Саме таку норму передбачав початковий проект бюджету, який Уряд вносив до парламенту у 2024-му та 2025-му роках. Виходячи з фактичних надходжень ПДФО до бюджету Львова у 2025 році можна спрогнозувати, що втрати доходів бюджету від вищезазначеного зниження частки ПДФО у 2026 році могли б сягнути 700 млн грн.

Однак, під тиском представників місцевого самоврядування Верховна Рада в ухваленому законі про бюджет на 2026 рік [продовжила](#) дію норми щодо зарахування до бюджетів

територіальних громад 64% ПДФО. Водночас законом передбачено, що 4% мають бути спрямовані на проведення розрахунків за енергоресурси та підтримку підприємств, що надають послуги тепло- та водопостачання.

В Україні існує (небезпідставна) думка про те, що достатньо велика кількість найманих працівників працевлаштовані неофіційно та/або отримують заробітну плату у конвертах, а тому фіскальний потенціал ПДФО не реалізовується повною мірою.

Згідно з даними Держстату кількість неформально зайнятого населення (людей, які працювали без оформлення трудових відносин чи підприємницької діяльності як основної роботи) віком 15–70 років у 2021 році становила більш як 3 млн осіб. Це 19,5% від загальної чисельності зайнятих українців цього віку з урахуванням усіх категорій працівників. З початком повномасштабної агресії Держстат припинив публікацію даних щодо неформальної зайнятості.

Відповідно до результатів опитування ЮНІСЕФ, проведеного у 2024 році, неофіційно працювали за наймом близько 14% від усієї кількості працівників (включно з тими, хто «тимчасово не працював» через відпустки, вихідні або хворобу). Також без оформлення займалися індивідуальною діяльністю близько 4% тих, хто працював. Разом це становить близько 18%⁴.

Отже, спостерігається невелике скорочення показника неформальної зайнятості, що відповідає загальній тенденції збільшення кількості людей, виплати яким фінансуються за рахунок коштів державного бюджету. Передусім за рахунок зростання чисельності ЗСУ. Усі виплати з державного бюджету є офіційними, а тому очевидно, що рівень тінізації праці зменшився.

За даними ДПС у 2025 році відбулось суттєве скорочення випадків неофіційного працевлаштування працівників. Так, «за 2025 рік виявлено 2 999 випадків порушень трудового законодавства, що на 8 137 випадків менше ніж у 2024 році (11 136 випадків)... Скорочення кількості випадків виявлення порушень трудового законодавства (неоформлених працівників) у 2025 році є результатом проведення системних та якісних контрольно-перевірочних заходів, посилення превентивної роботи з платниками податків, а також зростання рівня відповідальності платників, які дедалі частіше оформлюють найманих працівників відповідно до вимог законодавства»⁵.

Тому, слід констатувати, що **в Україні в умовах повномасштабної війни відбувається поступове скорочення неформально зайнятих працівників. Вагомих причин вважати, що великі міста не повною мірою використовують потенціал ПДФО не існує.**

Згідно з чинним законодавством (п. 3 ст. 12 Податкового кодексу) «сільські, селищні, міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів та податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів». Тобто, визначення елементів податку на доходи фізичних осіб, способи його адміністрування не належить до повноважень органів місцевого самоврядування.

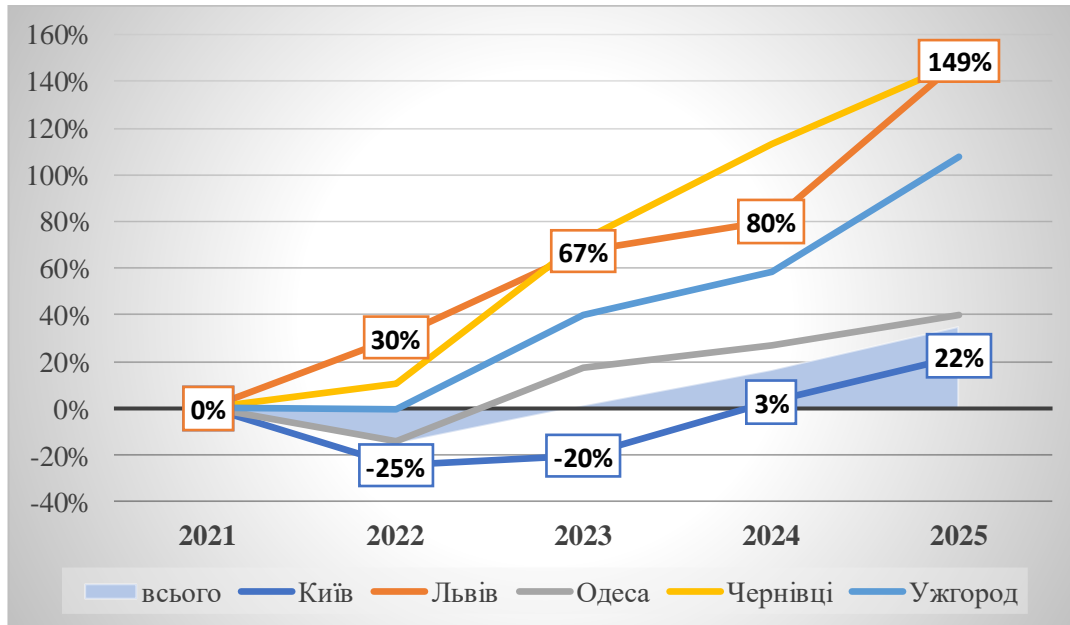
⁴ Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухиляння/уникання оподаткування в Україні. CASE Україна. URL : <https://case-ukraine.com.ua/publications/porivnyalnyj-analiz-fiskalnogo-efektu-vid-zastosuvannya-instrumentiv-uhylyannya-unykannya-opodatkuvannya-v-ukrayini/>

⁵ Звіт про виконання Плану роботи Державної податкової служби України на 2025 рік. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-plani-ta-zviti-roboti-/396505.html>

3.2. Податок на майно

Податок на майно у 2025 році загалом по Україні забезпечив 58,3 млрд грн надходжень (37,5% загальної структури власних доходів місцевих бюджетів). У складі цього податку основна частина традиційно припадає на плату за землю (земельний податок та орендна плата), що залишається фундаментом доходів переважної більшості територіальних громад.

Рис.3.3. Базисні темпи приросту податкових надходжень податку на майно до бюджетів великих міст та в цілому по Україні за 2021 – 2025 роки, %

Джерело: складено авторами за даними Open budget.

Якщо порівнювати динаміку зростання надходжень від сплати цього податку поміж великими містами та в середньому по Україні, то можна побачити, що **приріст надходжень у Львові (+149% до 2021 року) та Чернівцях (+148% відповідно) значно більший за аналогічні показники інших міст і середнього значення по Україні (+35%)**. Загалом, це засвідчує досить ефективну податкову політику органів місцевого самоврядування відповідних територіальних громад. В абсолютних показниках податкові надходження до бюджету Львова минулого року склали 2,1 млрд грн, а Чернівців – 538 млн. Потрібно зазначити, що такий приріст надходжень вдалось забезпечити без суттєвих змін бази оподаткування і ставок податку.

За даними порталу відкритих даних Львова⁶ загальна площа житлових приміщень за 2020 – 2025 роки збільшилась на 26% до 22,2 млн кв. м., житловий фонд багатоквартирних будинків на 33%. За період 2021 – 2025 років надходження від сплати податку на нерухоме майно фізичних осіб по об'єктах житлової нерухомості зросли на 588,5%, а нежитлової – 254,6%. **Випереджаючі темпи зростання надходжень від сплати податку у порівнянні з базою оподаткування засвідчує досить ефективну політику адміністрації Львова в цій частині.**

Динаміка зміни ставок у розрізі складових податку на майно по досліджуваній вибірці міст наведена у додатку А.6. Політика оподаткування майна у Львові є відносно стабільною та соціально поміркованою. Широко використовується диференціація ставок податку на

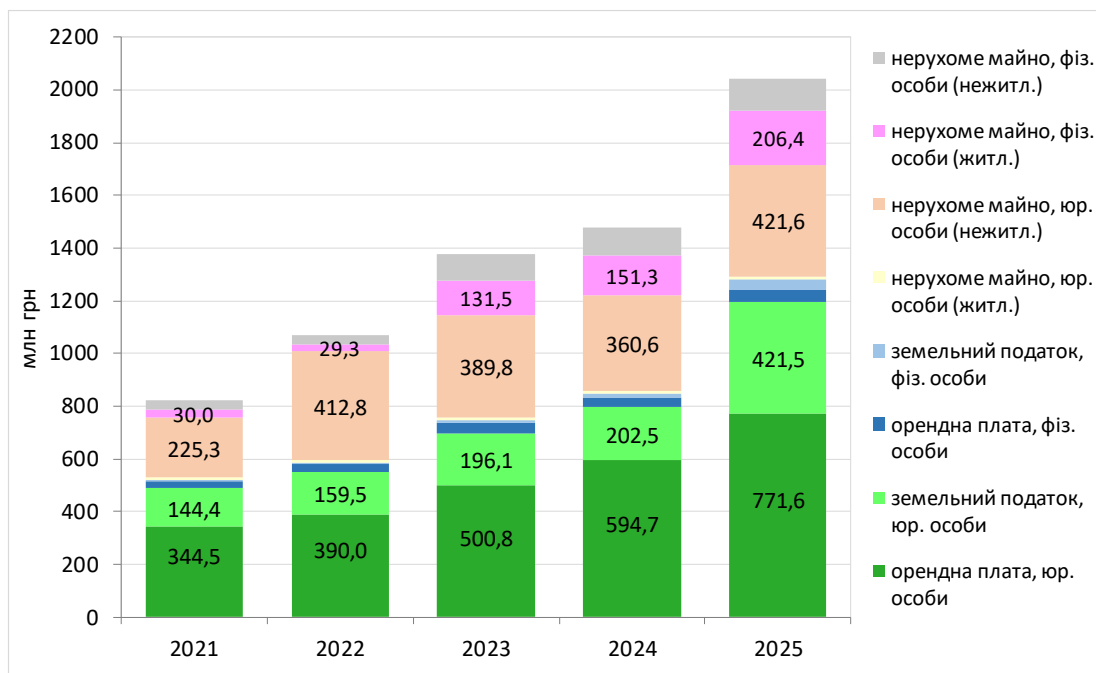
⁶ Відкриті дані Львова. URL : <https://opendata.city-adm.lviv.ua/>

нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у залежності від зонування міста. Незважаючи на війну та її здебільшого негативний вплив на добробут основної маси населення у 2024 році у Львові було запроваджено додаткову ставку податку на нерухоме житлове майно для фізичних осіб у розмірі 0,75%. У 2026 році по цьому податку взагалі застосовуються чотири ставки, у тому числі зменшена 0,25%. Для об'єктів житлової нерухомості, власниками якої є юридичні особи, у місті Львів протягом 2020 – 2026 років застосовується найвища ставка податку 1,5%, що дозволяє повною мірою реалізувати його фіскальний потенціал у межах чинного податкового законодавства. Як бачимо з таблиці А.6, для нежитлових будівель використовується досить гнучка політика визначення ставок, що, очевидно, спрямовано на врахування соціально-економічних, військових і безпекових потреб міста.

Якщо порівняти ставки за складовими податку на майно з відповідними показниками інших міст, то можна побачити, що вони є одними з найвищих, за виключенням Києва, де для об'єктів житлової нерухомості, власниками яких є юридичні та фізичні особи, застосовується єдина максимально дозволена чинним законодавством ставка 1,5%.

Динаміка і структура надходжень у розрізі основних складових податку на майно для Львова наведена на графіку нижче.

Рис.3.4. Динаміка і структура надходжень податку на майно у Львові за 2021 – 2025 рр.

Джерело: складено авторами за даними Open budget

З рисунку можна бачити, що у 2025 році у структурі податку на майно левову частку надходжень забезпечили орендна плата за землю з юридичних осіб (771,6 млн грн або 37,6%) і податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості (421,6 млн грн або 20,5%) та земельний податок від юридичних осіб (421,5 млн грн). З причин, зазначених раніше, простежується зростання питомої ваги податкових надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості (206,3 млн грн). Примітно, що **частка надходжень від сплати цього**

податку зросла з 3,6% у 2021 році до 10,1% у 2025 році, що засвідчує ефективність місцевої податкової політики у частині оподаткування майна.

Плата за землю традиційно є основним джерелом власних надходжень для місцевих бюджетів, тому органами місцевого самоврядування приділяється досить помітна увага управлінню його елементами (ставка, база, пільги). Значна увага приділяється проведенню своєчасної нормативної грошової оцінки землі (НГО), оскільки вона є базою оподаткування.

НГО земель відіграє значну роль у забезпеченні фіскальної значимості плати за землю. Рівень охоплення земель НГО, темпи її актуалізації мають суттєве значення при формуванні бюджетів територіальних громад.

Відповідно до постанови КМУ від 07.02.2018 р. № 105 впродовж 2018 р. проводилась всеукраїнська НГО земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, яка набула чинності з 1 січня 2019 р. Уперше з 1995 р. було проведено оцінку всіх сільськогосподарських земель в Україні (за винятком земель у межах населених пунктів), і з 2019 р. відпала потреба в підготовці індивідуальних технічних документів з оцінки для окремих ділянок с/г призначення, які раніше використовувалися для визначення розмірів орендної плати, земельного податку, держмита та інших обов'язкових платежів.

У свою чергу, проведення НГО земель населених пунктів регулюється Законом України «Про оцінку земель» від 11 грудня 2003 р. № 1378-IV. Статтею 13 цього Закону передбачено обов'язковість проведення НГО з періодичністю – не рідше одного разу на 5-7 років (повторна НГО). У 2013 році в Україні було на 100% завершено проведення НГО земель усіх населених пунктів відповідно до діючого законодавства. Станом на 01.01.2022 р. 14882 населених пункти з 29721 (понад 50% від загальної кількості) потребували оновлення НГО своїх земель.

Відповідно до вимог Земельного і Податкового кодексів, Законів України «Про оцінку земель», «Про оренду землі», «Про місцеве самоврядування в Україні» рішенням Львівської міської ради від 7 червня 2023 року була затверджена технічна документація з нормативної грошової оцінки земель у межах та за межами населеного пункту м. Львів Львівської міської територіальної громади Львівської області, розроблена приватним підприємством «Центр ринкових досліджень»⁷. Ця оцінка введена в дію з 1 січня 2024 року. Завдяки цьому відбувся значний приріст податкових надходжень. У цьому аспекті можна констатувати, що потенціал податку на майно реалізовується адміністрацією Львова на високому рівні.

Проте, аналіз динаміки податкового боргу Львівської міської територіальної громади на основі даних ДПС за 2025 рік демонструє суттєве зростання заборгованості за ключовими статтями, що формують місцевий бюджет, причому за окремими показниками ситуація виходить за межі загальнодержавного критерію ризику – зростання боргу більш як 14%.

Найбільш **критичне зростання заборгованості зафіксовано по земельному податку з фізичних осіб (код 18010700), де сума боргу за рік збільшилася з 6 015,88 тис. грн до 10 701,02 тис. грн або на 78%**. Оскільки кількість платників за цим податком змінилася незначно (з 11 557 до 11 689), основне зростання боргу відбулося не за рахунок нових неплатників, а збільшення сум нарахувань або донарахування за попередні періоди. **Це свідчить про низьку платіжну дисципліну наявних власників або про системні прорахунки в адмініструванні податку.** Також суттєво погіршилася ситуація із земельним податком з юридичних осіб (код 18010500), борг за яким зріс на 20% — з 46 642,8 тис. грн до 55 757,3 тис. грн, що перевищує поріг ризику на 6 відсоткових пунктів. У сегменті орендної плати з

⁷ Про затвердження технічної документації з нормативної грошової оцінки земель у межах та за межами населеного пункту м. Львів Львівської міської територіальної громади Львівської області. URL: [https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/\(SearchForWeb\)/EFB6A2A605C343D5C22589E500413582?OpenDocument](https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/(SearchForWeb)/EFB6A2A605C343D5C22589E500413582?OpenDocument)

юридичних осіб (код 18010600) спостерігається концентрація значних сум заборгованості у вузького кола суб'єктів: попри скорочення кількості боржників зі 194 до 169, сума їхнього боргу зросла на 7%, сягнувши 42 390 тис. грн.

Податок на житлову нерухомість від фізичних осіб (код 18010200) показує суттєве зростання кількості суб'єктів заборгованості на фоні менших темпів приросту її суми: кількість боржників тут зросла на 23% (з 54 140 до 66 799), тоді як сума боргу збільшилася лише на 16,5%, сягнувши 213 936,39 тис. грн. Така динаміка вказує на появу понад 12 тисяч нових випадків несплати з відносно невеликими сумами, що суттєво ускладнює роботу фіскальних органів через значне адміністративне навантаження. Водночас заборгованість за нежитлову нерухомість від юридичних осіб (код 18010400) зросла на 12%, досягнувши 20 219,62 тис. грн. На противагу цьому, позитивний тренд спостерігається по єдиному податку з фізичних осіб (код 18050400), де приріст боргу склав лише 2,5% (до 39 998,80 тис. грн), що значно нижче середнього показника по Україні. Окремо варто відзначити успішне скорочення заборгованості за місця для паркування (коди 18020100, 18020200), де борг зменшився на 27% у юридичних осіб та на 6% у фізичних осіб.

3.3. Туристичний збір

Для окремих територіальних громад вагомим джерелом наповнення бюджетів є туристичний збір. Сума сплаченого туристичного збору до місцевих бюджетів України за 2025 рік становить 359 млн грн. Це майже на третину більше, ніж у 2024 році, та у 1,5 рази більше, ніж до початку повномасштабної військової агресії. Загалом, туристичний збір має доволі низьку фіскальну значимість: його питома вага у місцевих податках і зборах у 2021 р. становила 0,27%, у 2022–2023 рр. – 0,22%, у 2024 р. – 0,23%, у 2025 р. – 0,27%.

Природно, що найбільше надходжень від сплати збору надходить до бюджетів громад курортного значення, де є розвинутим туристичний бізнес. Фактор безпеки сьогодні є одним із найважливіших чинників туристичного потенціалу. Зокрема, **частка надходжень туристичного збору до зведеного бюджету Львівської області у його загальному обсязі зросла з 9,5% у 2021 р. до 22,2% у 2022 р.**, адже значна кількість населення перемістилась до цього регіону. В Україні суттєво змінились пріоритети відпочинку та розміщення людей, серед яких ключовим є безпека.

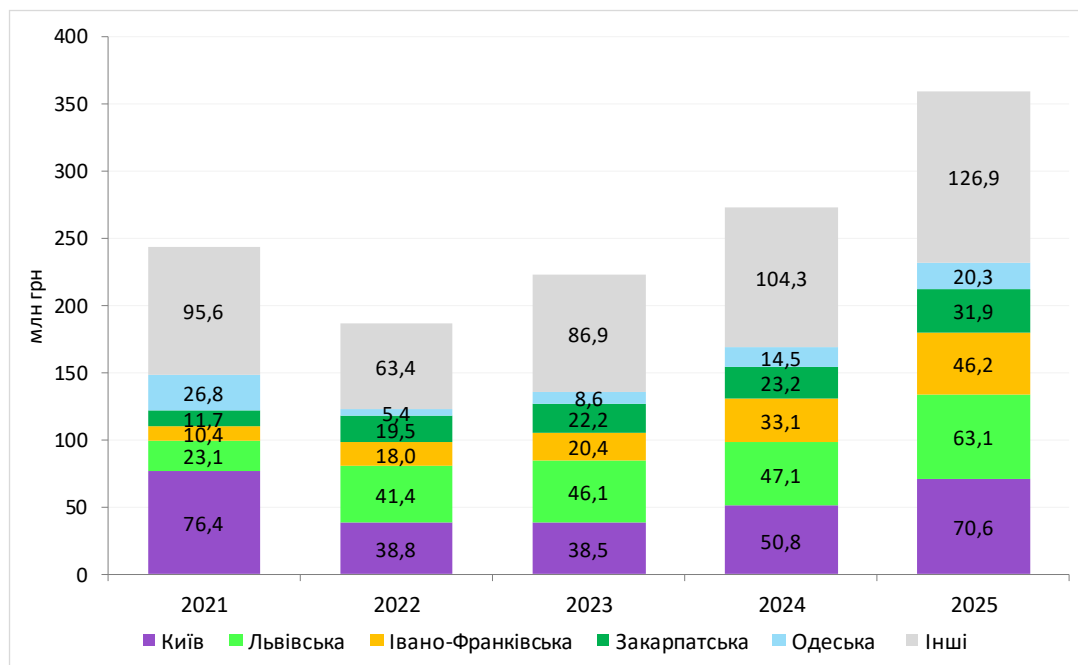
Частка надходжень туристичного збору до бюджетів громад, розташованих у Івано-Франківській обл., у загальній структурі надходжень цього збору в Україні у 2021 р. становила 4,2%, у 2022 р. – 9,6%, а в 2025 р. потроїлась порівняно з 2021 р. та складає 12,9%. Середнє значення індикатору в умовах повномасштабної агресії складає 11,0%. Лише надходження туристичного збору до бюджету Полянницької сільської ТГ у 2025 р. складає понад 9% загальних надходжень цього збору по Україні.

Одним із прикладів ефективного впливу на платіжну дисципліну платників збору є заходи, вжиті протягом 2024 – 2025 років Закарпатською обласною військовою адміністрацією, за ініціативи якої було створено робочу групу з впорядкування ведення туристичної діяльності та сплати туристичного збору. Упродовж цього періоду фахівці обласної адміністрації, ДПС, БЕБ проводили інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо необхідності сплати туристичного збору на виїзних нарадах за участю громад регіону.

У результаті цих заходів **надходження туристичного збору до бюджетів громад Закарпатської області за 2025 рік збільшились на 37,6% порівняно з 2024 роком**. Це засвідчує важливість скоординованої діяльності контролюючих органів та ОМС у сфері адміністрування туристичного збору для підвищення фінансової спроможності громад. Цей кейс вказує на важливість його масштабування на всі регіони країни. Злагоджена взаємодія контролюючих органів та суб'єктів господарювання - платників збору має відчутний фіскальний ефект.

На рисунку нижче наведені показники надходжень від сплати збору у розрізі основних регіонів, з яких можна зробити висновок, що лише **на громади 5 регіонів (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Одеська області і місто Київ) припадає майже 2/3 туристичного збору**. Як бачимо, відбувається концентрація збору саме в цих регіонах, зокрема у порівнянні з 2021 роком, коли на ці регіони припадало близько 60% збору.

Рис.3.5. Надходження від сплати туристичного збору за 2021 – 2025 рр., млн грн

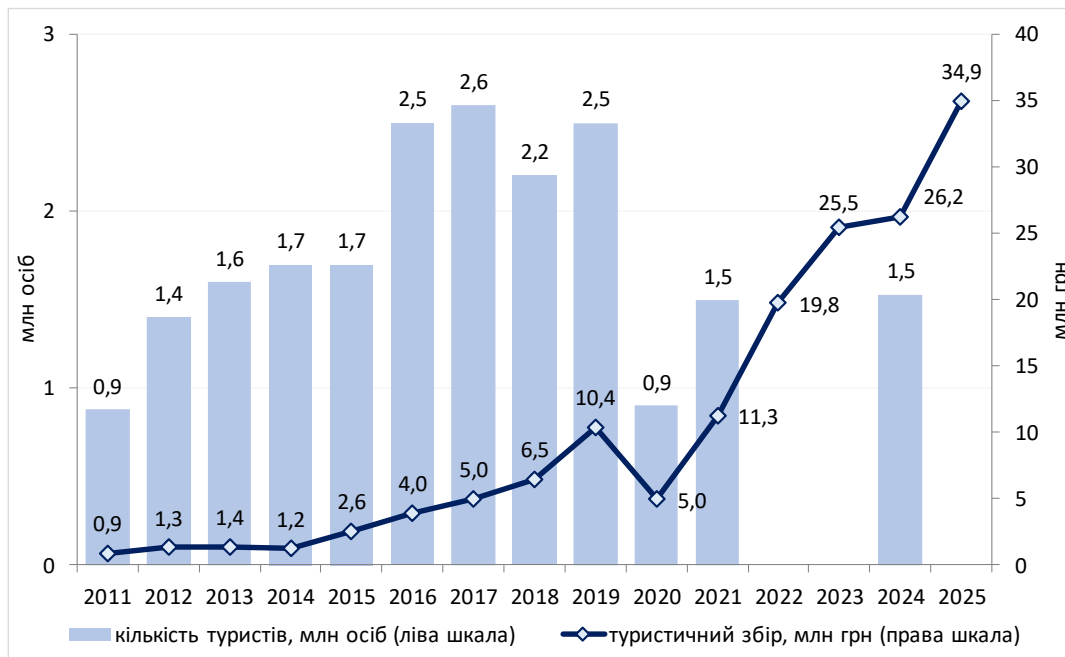

Джерело: складено авторами за даними Open budget.

П'яту частину від усього туристичного збору сплатили мандрівники, що приїздили до Києва: 70,6 млн грн. На Львівщину припадає 63,15 млн грн (18%), до трійки найбільш запитаних у туристів регіонів входить також Івано-Франківська область, де зібрано 46,17 млн грн (13%).

Львів є одним із лідерів туристичної галузі України поряд з такими туристичними центрами як Умань, Буковель, громади Закарпаття.

З рисунка 3.6 очевидно, що розвиток туристичної галузі Львова характеризується позитивною довгостроковою динамікою, однак зазнає значних коливань під впливом безпекових факторів (COVID-19, повномасштабна війна). При цьому, навіть не зважаючи на вплив цих об'єктивних негативних факторів, спостерігається зміщення акценту від кількісного до фіскального ефекту, що проявляється у **випереджаючому зростанні туристичного збору порівняно з туристичними потоками**.

Рис.3.6. Кількість туристів та обсяги туристичного збору у м. Львів, 2011 – 2025 рр.

Джерело: складено авторами за даними Відкритого порталу Львова.

У Львові впроваджено позитивну практику диференціації ставок туристичного збору залежно від ціни готелю, що дозволяє більш гнучко реагувати на потреби ринку і досить ефективно реалізовувати фіскальний потенціал збору.

У додатку А.6 наведено ставки туристичного збору, що застосовуються адміністраціями великих міст. З нього можна зробити висновок, що ставка збору у Львові для в'їзного туризму знаходиться на тому ж рівні, що і в Києві та Ужгороді.

Слід зазначити, що серед популярних туристичних громад максимальні ставки збору встановлені лише в Уманській міській громаді. В інших туристичних громадах, навіть там де присутній елітний сегмент відпочинку, ставки значно менші.

Дослідження відкритих джерел та низка інтерв'ю з представниками місцевих фінансових органів дають підстави виокремити кілька ключових чинників динамічного зростання надходжень туристичного збору впродовж кількох останніх років.

1. Збільшення попиту на послуги тимчасового розміщення через розвиток внутрішнього туризму (закриття кордонів), вимушене переміщення осіб, релокацію бізнесу внаслідок війни.
2. Розширення пропозиції внаслідок інвестицій в туристичну галузь, розвиток елітного сегменту ринку.
3. Детінізація готельного бізнесу через активну роботу ОМС з податковими агентами зі сплати туристичного збору.
4. Зростання цін на послуги тимчасового розміщення.
5. Ставки не відіграють вирішальної ролі з точки зору динаміки надходжень туристичного збору. У більшості громад-лідерів ставки залишалися майже незмінними з початку великої війни.

Один із важливих висновків проведених інтерв'ю з представниками органів місцевого самоврядування полягає у тому, що до більшої тінізації схильні фізичні особи, які надають послуги тимчасового розміщення. На відміну від цього представники великого бізнесу працюють у відповідності до вимог податкового законодавства.

Прикладом такої ефективної співпраці громади і бізнесу є Східницька селищна територіальна громада Львівської області. Значний приріст надходжень туристичного збору представники місцевого фінансового органу пов'язують з відкриттям кількох нових готелів преміум-сегменту: у 2024-2025 роках у Східницькій селищній ТГ відкрито кілька п'ятизіркових готелів, зокрема Панорама Східниця СПА Резорт та Apartel Skhidnytsya Wellness Resort. Завдяки цьому надходження туристичного збору до бюджету громади у 2025 році зросли вдвічі. Готель Riverwood Relax Park у Мошнівській сільській ТГ Черкаської області минулого року забезпечив левову частку надходжень туристичного збору (загалом 1,1 млн грн) до бюджету громади.

4. Порівняльний аналіз інвестиційних видатків бюджетів міст у 2025 році

Бюджети аналізованих міст були дуже різними за обсягами - від **2,8** млрд грн в Ужгороді та **5** млрд грн у Чернівцях до **21,9** млрд грн у Львові та **116,2** млрд грн у Києві, відображаючи різні за площею території міст, розміри їх економік, кількість містян - мешканців відповідних громад, а також результативність зусиль із збору податків відповідальними органами.

Для отримання змістовних висновків щодо якості бюджетної політики в різних громадах ми оперували як абсолютними, так і відносними показниками бюджетних видатків за даними Державного веб-порталу бюджету для громадян – у розрахунку на 1 жителя (з урахуванням кількості ВПО) та структури видатків відповідних міських бюджетів.

У середньому по місцевих бюджетах України в 2025 р. **частка капітальних видатків** становила **20,8%**, а частка поточних видатків – **79,2%**. У досліджуваних нами містах капітальні видатки мали меншу частку від середньо-української в Ужгороді (**11,3%**) і Львові (**20,2%**). У Чернівцях частка капітальних видатків незначною мірою відхилялася від середньої (**21%**).

У Києві та Одесі капітальні видатки фінансувалися на суттєво вищому рівні від середнього – **30,9%** сумарних видатків у столиці та **24%** в Одесі. Такі показники у цих містах частково пояснювалися більшими обсягами руйнувань від російських атак і більшими потребами у відновленні пошкоджених об'єктів, порівняно з іншими містами, а частково – пріоритетністю певних категорій інвестиційних видатків для Київської та Одеської влади при наявності фінансових ресурсів для їх забезпечення.

Капітальні видатки в розрахунку на 1 жителя в середньому по місцевим бюджетам України в 2025 р. становили майже **5 тис. грн**. У Львові капітальні видатки були трохи більшими від середніх (**5,4 тис. грн**), а Києві – набагато більшими (**9,8 тис. грн**). Цікаво, що поточні видатки міського бюджету на 1 жителя у Києві і Львові були майже однаковими – **22 тис.** і **21,3 тис. грн**, відповідно. Однак, капітальні видатки на 1 жителя в бюджеті Києва майже удвічі перевищували капітальні видатки в бюджеті Львова.

Капітальні видатки на душу населення в Одесі та Чернівцях трохи відставали від середнього по Україні рівня і становили **4,9 тис.** і **4,1 тис. грн**, відповідно. А капітальні видатки в Ужгороді фінансувалися на мінімальному рівні – **2,4 тис. грн** на 1 жителя, при тому що поточні видатки в Ужгороді майже точно відповідали середньому показнику для місцевих бюджетів України – **18,7 тис. грн**. Зазначений дисбаланс свідчить про недостатню увагу місцевої влади Ужгорода до проблем розвитку міста та підвищення якості публічних просторів.

Привертає увагу той факт, що у **Львові** видатки міського бюджету на 1 жителя були на **11,7%** вищими від середнього показника для місцевих бюджетів України, однак капітальні видатки бюджету Львова лише на **8,6%** перевищували середньо-український показник. Тобто наявні дані говорять про те, що **пріоритети діяльності міської влади Львова більше пов'язані із забезпеченням поточних потреб публічної сфери, а не розвитком його інфраструктури чи інвестуванням у задоволення довгострокових потреб міста.**

Саме з цієї причини частка капітальних видатків львівського бюджету була меншою від середньої частки по Україні, а **частка поточних видатків** – більшою (**79,8%** проти **79,2%**). Цікаво, що у Києві частка поточних видатків міського бюджету (**69,1%**) була меншою від середньої по Україні на 10 відс. пунктів. На жаль, **високі показники фінансування публічних інвестицій у Києві автоматично не трансформуються у високу ефективність місцевих інвестицій і правильний вибір пріоритетів для інвестування коштів міського бюджету.**

У структурі капітальних видатків місцевих бюджетів України найбільшою була частка **капітальних трансфертів підприємствам і установам**; вона займала **6,8%** у загальній структурі видатків. Це вказує на пріоритетність для багатьох місцевих органів влади підтримки функціонування комунальних підприємств з орієнтацією на утримання систем життєзабезпечення місцевих громад в умовах воєнного стану. В **Києві** та **Львові** частки капітальних трансфертів були навіть більшими від середньої – **16,7%** і **13,5%** видатків міського бюджету.

В **Києві** капітальні трансферти підприємствам надавалися переважно за програмами розвитку та утримання мостів і шляхопроводів, внесків до статутних капіталів суб'єктів господарювання, будівництво об'єктів житлово-комунального господарства. У **Львові** більше половини суми капітальних трансфертів було витрачено на внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання (**7,8%** загальних видатків). Значно менша частина була витрачена на будівництво об'єктів житлово-комунального господарства (**1,2%** видатків).

В **Одесі** і **Чернівцях** частка капітальних трансфертів підприємствам у структурі видатків була близькою до середньої, а в **Ужгороді** становила лише **2,8%**. Це, вірогідно, пов'язано з меншими фінансовими можливостями вказаних бюджетів, а також з нагальністю витрат на капітальний ремонт для Одеської громади в умовах постійних атак держави-терориста.

Витрати на капітальний ремонт у середньому по Україні займали **3,8%** у структурі видатків місцевих бюджетів. У нашій вибірці міст тільки у Львові та Ужгороді ці витрати були меншими від середніх – **2,1%** і **2,9%** відповідно. У Одесі на капітальний ремонт у 2025 р. спрямовано **10,4%** загальних видатків бюджету, а в Києві – **5,4%**. Доволі високою є частка витрат на капітальний ремонт у Чернівцях – **6,5%**, основна частина з яких витрачається на організацію благоустрою міста (**4,3%** видатків) і на розвиток та утримання автодоріг (**2,1%** видатків).

Якщо порівняти складові видатків на капітальний ремонт у Львові і Чернівцях, то показовими є такі цифри. **3 міського бюджету Чернівців на капітальний ремонт місцевих доріг витрачається 419 грн на 1 жителя**, а у Львові – **121 грн**. **У Чернівцях на капітальний ремонт за програмами благоустрою міста витрачається 849 грн на 1 жителя, а у Львові – 20 грн**.

Фінансування капітального ремонту у **Львові** характеризується найнижчими показниками серед міст нашої вибірки (див. табл. 4.1). Навіть в **Ужгороді**, що має найменший обсяг інвестиційного бюджету серед досліджуваних міст, рівень витрат на капітальний ремонт місцевих доріг на душу населення вдвічі перевищує львівський рівень. А відносний показник фінансування капітального ремонту за програмою благоустрою міста в Ужгороді вчетверо перевищує показник Львова.

На **придбання обладнання і предметів довгострокового користування** в цілому з місцевих бюджетів України в 2025 р. було витрачено суму, яка дорівнює **3,5%** їх видатків. Серед досліджуваних нами міст лише в **Чернівцях (3,7%)** було перевищено даний середній рівень. В інших містах видатки на придбання обладнання і предметів довгострокового користування займали від **1,3%** до **1,5%** у структурі їх видатків, за виключенням **Львова**. У місті лева за даною статтею пройшло лише **0,5%** бюджету. Дані витрати в розрахунку на душу населення у Львові становили **141 грн**, тоді як у Чернівцях – **722 грн**, а в середньому по Україні – **839 грн**.

Видатки на **капітальне будівництво** в середньому по місцевих бюджетах України склали **2,5%** видатків. У **Києві** цей показник був вищим – **2,7%**, а в інших містах вибірки нижчим від середнього. У бюджеті **Ужгорода**, де частка капітальних видатків є дуже низькою, капітальне будівництво «споживало» **0,4%** міського бюджету. Місто **Львів** у даному відношенні є більш примітним, оскільки скеровує лише **0,1%** власних видатків на капітальне будівництво. В

розрахунку на душу населення видатки на капітальне будівництво у Львові становлять **30 грн** на 1 жителя, тоді як у Чернівцях – **254 грн**, у Києві – **850 грн**, а в середньому по Україні – **606 грн**.

Капітальні трансферти населенню, які надавалися здебільшого через відновлення пошкодженого житла, виплати компенсацій за втрачене житло і надання потерпілим нових місць проживання, в середньому по Україні займали **0,9%** у структурі видатків. У Києві та Чернівцях такі видатки фінансувалися на більш низькому рівні – **0,6%** і **0,7%**, відповідно. А в Одесі, Львові та Ужгороді вони були помітно вищими від середніх – **1,3%**, **1,5%** та **1,4%**, відповідно. В **Одесі** значні обсяги руйнувань і матеріальних втрат населення від війни частково компенсувалися місцевою владою. А **Львів** та **Ужгород** прийняли велику кількість внутрішньо-переміщених осіб (ВПО) з фінансуванням пов'язаних витрат із місцевого бюджету.

На жаль, **постійні атаки ворога на столицю і значні масштаби руйнувань житлового фонду в місті не спонукають міську владу Києва до надання відчутної допомоги потерпілим, що відображається на сумах капітальних трансфертів населенню – жителів столиці**. У Києві дана стаття витрат у 2025 р. коштувала міському бюджету **203 грн** у розрахунку на 1 жителя, в той час в Одесі – **274 грн**, у Львові – **403 грн**, в Ужгороді – **290 грн**. Лише влада Чернівців на капітальні трансферти населенню витрачала менше коштів, ніж Київ – **136 грн** на 1 жителя, що виглядає закономірним, з огляду на віддаленість міста від зони активних бойових дій.

Таблиця 4.1. Порівняння видатків бюджетів досліджуваних міст за економічною класифікацією в 2025 році

Категорії видатків економічної класифікації	номінальна сума в млн грн					у % до загальної суми видатків					номінал у грн на 1 жителя				
	Київ	Одеса	Львів	Чернівці	Ужгород	Київ	Одеса	Львів	Чернівці	Ужгород	Київ	Одеса	Львів	Чернівці	Ужгород
Поточні видатки	80329	13050	17456	3909	2481	69.1	76.0	79.8	79.0	88.7	22008	15660	21335	15487	18654
Оплата праці	23610	5090	5718	1740	1161	20.3	29.7	26.1	35.1	41.5	6468	6109	8492	6895	8733
Нарахування на оплату праці	5141	1094	737	381	252	4.4	6.4	3.4	7.7	9.0	1408	1313	6988	1509	1898
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	934	229	269	62	48	0.8	1.3	1.2	1.3	1.7	256	275	329	245	359
Продукти харчування	1854	433	559	189	110	1.6	2.5	2.6	3.8	3.9	508	520	683	747	830
Оплата послуг (крім комунальних)	2448	442	1872	490	66	2.1	2.6	8.6	9.9	2.4	671	530	2288	1941	496
в т.ч. організація благоустрою міста	*	32	1079	373	5	*	0.2	4.9	7.5	0.2	*	38	1319	480	38
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2550	512	524	213	120	2.2	3.0	2.4	4.3	4.3	699	614	640	846	903
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	1896	87	33	10	16	1.6	0.5	0.2	0.2	0.6	519	104	34	42	123
Обслуговування боргових зобов'язань	2550	2	147	1	0.4	2.2	0.0	0.7	0.0	0.0	699	2	179	5	3
Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам)	26260	3556	4505	353	320	22.6	20.7	20.6	7.1	11.4	7195	4268	5506	1398	2407
компенсації за проїзд автомобільним і електротранспортом (регулювання цін)	10428	0	739	7	0	9.0	0.0	3.4	0.1	0.0	2857	0	904	28	0
утримання та розвиток наземного електротранспорту	3100	923	63	0	0	2.7	5.4	0.3	0.0	0.0	849	1108	77	0	0
субсидії на виробництво, транспорт-ня і постачання теплової енергії	135	546	1068	0	0	0.1	3.2	4.9	0.0	0.0	37	655	1305	0	0
організація благоустрою міста	1976	993	322	69	98	1.7	5.8	1.5	1.4	3.5	541	1191	394	273	734
на водопровідно-каналізаційне господарство	280	0	420	150	48	0.2	0.0	1.9	3.0	1.7	77	0	513	595	360
Поточні трансферти органам держуправління інших рівнів	6847	522	2161	167	240	5.9	3.0	9.9	3.4	8.6	1876	627	2641	672	1801
Соціальне забезпечення	6836	1021	392	286	136	5.9	5.9	1.8	5.8	4.9	1873	1225	480	1132	1024
Капітальні видатки	35877	4115	4425	1042	317	30.9	24.0	20.2	21.0	11.3	9829	4938	5408	4129	2380
Придбання обладнання і предметів довгострокового коригування	1520	252	115	182	36	1.3	1.5	0.5	3.7	1.3	416	302	141	722	267
Капітальне будівництво (придбання)	3104	142	25	64	10	2.7	0.8	0.1	1.3	0.4	850	170	30	254	79
Капітальний ремонт	6227	1779	450	322	82	5.4	10.4	2.1	6.5	2.9	1706	2135	550	1277	619
утримання та розвиток автодоріг	*	193	99	106	30	*	1.1	0.5	2.1	1.1	*	232	121	419	222
організація благоустрою міста	*	98	16	214	11	*	0.6	0.1	4.3	0.4	*	118	20	849	80
Реконструкція і реставрація	454	348	134	7	6	0.4	2.0	0.6	0.1	0.2	124	418	164	28	45
Капітальні трансферти підприємствам	19407	1593	2949	351	78	16.7	9.3	13.5	7.1	2.8	5317	1912	3604	1392	590
будівництво об'єктів житлово-комунального господарства	2377	0	263	0	0	2.0	0.0	1.2	0.0	0.0	651	0	321	0	0
внески до статкапіталу суб'єктів госп-ня	2924	75	1707	312	43	2.5	0.4	7.8	6.3	1.5	801	90	2086	1237	324
організація благоустрою міста	425	98	9	2	0	0.4	0.6	0.0	0.0	0.0	116	118	10	8	0
Капітальні трансферти органам управління	4383	489	394	80	64	3.8	2.8	1.8	1.6	2.3	1201	587	482	317	483
Капітальні трансферти населенню	740	229	329	34	39	0.6	1.3	1.5	0.7	1.4	203	274	403	136	290
Всього	116206	17165	21881	4951	2798	100	100	100	100	100	31837	20598	26743	19616	21034

5. Динамічні зміни інвестиційних видатків міського бюджету Львова протягом 2021-2025 років

У абсолютному вимірі видаткова частина міського бюджету Львова в 2025 р. була майже удвічі більшою, ніж у 2021 році. Сумарні видатки становили **12,2** млрд грн у 2021 р., зменшилися у перший рік війни до **11,8** млрд грн, далі суттєво зросли у 2023 р. - до **17** млрд грн, стагнували на рівні **17,3** млрд грн у 2024 р. і помітно зросли у 2025 р. – до **21,9** млрд грн.

У реальному вимірі (з урахуванням загально-українського ІСЦ) видатки міського бюджету Львова 2025 року перевищували обсяг 2021 року на **12%**.

Під час війни вражаючими темпами зростали поточні видатки міського бюджету, тоді як зміни капітальних видатків виглядали менш оптимістично. У абсолютному вимірі поточні видатки Львівського бюджету після 2021 р. зросли **вдвічі**. А в реальному вимірі поточні видатки 2025 року перевищили рівень 2021 року на **22,4%**.

Капітальні видатки міського бюджету за 2022-2025 роки зросли на третину в абсолютному вираженні і зменшилися на 16,5% у реальному вираженні. Це означає, що приріст фінансових ресурсів у розпорядженні міської влади перерозподілявся здебільшого на поточні потреби міста, тоді як інвестиційна діяльність в останні роки мала спадний характер.

Вказані процеси відображалися і на показниках структури міського бюджету. Так, частка поточних видатків бюджету збільшилася з **73%** у 2021 р. до **80%** у 2025 р. Відповідно, частка капітальних видатків зменшилася з **27%** у 2021 р. до **20%** у 2025 р.

Зростання частки поточних видатків у міському бюджеті Львова пояснювалося виключно двома складовими: поточними трансфертами органам державного управління інших рівнів і субсидіями та поточними трансфертами підприємствам. Частка **субсидій і поточних трансферів підприємствам** у видатках збільшилася з **11%** у 2021 р. до **21%** у 2024-2025 рр.

Із бюджету Львова на субсидії та поточні трансферти підприємствам у 2025 р. витрачено **4,5** млрд грн, з яких **1078** млн грн – це субсидії на виробництво, транспортування і постачання теплової енергії, **739** млн грн - компенсації за проїзд автомобільним і електричним муніципальним транспортом, **420** млн грн – субсидії водопровідно-каналізаційному господарству, **322** млн грн – організація благоустрою міста, **270** млн грн - надання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю, **230** млн грн - забезпечення збору та вивезення сміття і відходів.

Як зазначалося вище, порівняна із львівською частка видатків на субсидії й поточні трансферти підприємствам фіксувалася у бюджетах Одеси і Києва (**21%** і **23%**). Але в містах Західної України така частка була в рази нижчою, ніж у Львові. У Чернівцях вона становила **7%**, а в Ужгороді – **11%**.

Капітальні видатки бюджету Львова фінансувалися на рівні **3,3** млрд грн у 2021 р., **4,2** млрд грн у 2024 р. і **4,4** млрд грн у 2025 р. Такі обсяги були порівняними з капітальними видатки Одеського бюджету, але номінально в 8 разів відставали від Київського.

Капітальні видатки бюджету Львова – **5,4 тис** грн на 1 жителя – лише незначною мірою перевищували середньо-український показник для місцевих бюджетів (включаючи бюджети сіл і селищ) – **5 тис** грн.

За різними напрямками інвестиційної діяльності львівська влада витрачала непропорційно мало коштів у розрахунку на 1 жителя та як відсоток міського бюджету. Так, на **капітальний ремонт** у 2025 р. було витрачено **2,1%** сумарних видатків бюджету Львова, на **реконструкцію і реставрацію** – **0,6%** видатків, на **придбання обладнання** і предметів довгострокового користування – **0,5%** видатків, на **капітальне будівництво** – **0,1%** видатків.

Серед усіх досліджуваних міст Львів витрачав найменше коштів на капітальне будівництво – **30 грн** на душу населення або **0,1%** видатків бюджету. В Києві такі ж показники досягали – **850 грн** на душу населення і **2,7%** видатків бюджету.

Таблиця 5.1

Динаміка видатків міського бюджету Львова протягом 2021-2025 років

Найменування	млн грн			% до сумарних видатків		
	2021	2024	2025	2021	2024	2025
Поточні видатки	8857	13177	17456	72.9	76.2	79.8
Оплата праці	3655	5009	5718	30.1	28.9	26.1
Нарахування на оплату праці	795	1077	737	6.5	6.2	3.4
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	238	286	269	2.0	1.7	1.2
Продукти харчування	260	484	559	2.1	2.8	2.6
Оплата послуг (крім комунальних)	868	1311	1872	7.1	7.6	8.6
в т.ч. <i>організація благоустрою міста</i>	<i>638</i>	<i>844</i>	<i>1079</i>	<i>5.3</i>	<i>4.9</i>	<i>4.9</i>
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	332	486	524	2.7	2.8	2.4
Окремі заходи по реалізації державних (регіон.) програм	44	27	33	0.4	0.2	0.2
Обслуговування борг. зобов'язань	200	233	147	1.6	1.3	0.7
Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам)	1342	3706	4505	11.0	21.4	20.6
в т.ч. <i>компенсації за проїзд автомобільним і електротранспортом</i>	<i>247</i>	<i>660</i>	<i>739</i>	<i>2.0</i>	<i>3.8</i>	<i>3.4</i>
<i>на виробництво, транспорт-ня і постачання теплової енергії</i>	<i>0</i>	<i>914</i>	<i>1068</i>	<i>0.0</i>	<i>5.3</i>	<i>4.9</i>
<i>на водопровідно-каналізаційне господарство</i>	<i>25</i>	<i>384</i>	<i>420</i>	<i>0.2</i>	<i>2.2</i>	<i>1.9</i>
Поточні трансферти органам держуправління інших рівнів	736	97	2161	6.1	0.6	9.9
Соціальне забезпечення	351	429	392	2.9	2.5	1.8
Капітальні видатки	3293	4126	4425	27.1	23.8	20.2
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	79	180	115	0.7	1.0	0.5
Капітальне будівництво (придб-ня)	114	35	25	0.9	0.2	0.1
Капітальний ремонт	447	296	450	3.7	1.7	2.1
Реконструкція і реставрація	126	32	134	1.0	0.2	0.6
Капітальні трансферти підприємствам (установам)	2439	2912	2949	20.1	16.8	13.5
<i>будівництво об'єктів житлово-комунального господарства</i>	<i>0</i>	<i>14</i>	<i>263</i>	<i>0.0</i>	<i>0.1</i>	<i>1.2</i>
<i>внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання</i>	<i>1734</i>	<i>2344</i>	<i>1707</i>	<i>14.3</i>	<i>13.5</i>	<i>7.8</i>
Капітальні трансферти органам держуправління	38	363	394	0.3	2.1	1.8
Капітальні трансферти населенню	50	308	329	0.4	1.8	1.5
Всього	12150	17303	21881	100	100	100

Джерело: складено і розраховано автором за даними веб-порталу бюджету для громадян.

Якщо порівнювати нинішні обсяги із довоєнними, то в 2024-2025 рр. у відносному вимірі зменшилися всі компоненти капітальних видатків львівського бюджету, крім капітальних трансфертів населенню та органам держуправління інших рівнів (див. табл. 5.1). Так, частка видатків на **капітальний ремонт** зменшилася з **3,7%** у 2021 р. до **1,7%** у 2024 р. і до **2,1%** у 2025 р. Частка видатків на **реконструкцію і реставрацію** впала з **1%** у 2021 р. до **0,2%** у 2024 р. і **0,6%** у 2025 р. Частка видатків на **придбання обладнання і предметів довгострокового користування** дорівнювала **0,7%** у 2021 р., далі вона дещо зросла, але в 2025 р. знову зменшилася до **0,5%**.

Видатки львівської влади на **капітальне будівництво** (в сумі **25 млн** грн або **0,1%** бюджету) в 2025 р. порівняно з довоєнним періодом зменшилися в рази. Так, у 2021 р. на капітальне будівництво було спрямовано **114 млн** грн або **0,9%** міського бюджету. 25 млн грн капітального будівництва у 2025 р. було розподілено за такими програмами: **12 млн** грн - реалізація інших заходів щодо соціально-економічного розвитку територій, **10 млн** грн - будівництво освітніх установ та закладів, **2 млн** грн - будівництво закладів культури і мистецтва.

Під час війни у складі капітальних видатків бюджету Львова зросла частка і абсолютні обсяги **капітальних трансфертів населенню**. За цим напрямком із міського бюджету виплачено **308 млн** грн у 2024 р. і **329 млн** грн у 2025 р. В останньому довоєнному році аналогічні видатки становили лише **50 млн** грн. Частка капітальних трансфертів населенню у складі видатків бюджету Львова зросла з **0,4%** у 2021 р. до **1,5%** у 2025 р. Така частка помітно перевищувала середньо-український показник (**0,9%**) і відповідні частки у бюджетах усіх досліджуваних нами міст.

Капітальні трансферти населенню Львова в сумі **329 млн** грн у 2025 р. були представлені видатками на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб ветеранів війни та осіб, які дістали поранення під час протидії збройній агресії (**277 млн** грн), на придбання житла для інших категорій населення (**13 млн** грн), на запобігання та ліквідацію надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха (**40 млн** грн).

Капітальні трансферти підприємствам і організаціям займали найвагомніше місце у складі капітальних видатків Львова, як у 2024-2025 роках, так і в довоєнний період. На капітальні трансферти підприємствам і організаціям з бюджету Львова було витрачено **2,4 млрд** грн у 2021 і по **2,9 млрд** грн у 2024-2025 рр. Хоча частка капітальних трансфертів у сумарних видатках міського бюджету і скоротилася з **20%** у 2021 р до **13,5%** у 2025 р.

Із загальної суми капітальних трансфертів підприємствам і організаціям у сумі 2,9 млрд грн у 2025 р. найбільше було витрачено на внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання (**1,7 млрд** грн), реалізацію програм допомоги ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій (**422 млн** грн), будівництво об'єктів житлово-комунального господарства (**263 млн** грн), трансферти установам багатопрофільної стаціонарної медичної допомоги населенню (**166 млн** грн), будівництво закладів охорони здоров'я (**118 млн** грн), будівництво установ та закладів соціальної сфери (**17 млн** грн).

Не зважаючи на падіння частки капітальних трансфертів підприємствам у видатках бюджету Львова до **13,5%** у 2025 р., ця частка все ще істотно перевищує середньо-український показник (**6,8%**), а також відповідні показники бюджету Одеси, Чернівців і Ужгорода. Частки капітальних трансфертів у бюджетах вказаних міст становили в 2025 р. **9,3%**, **7,1%** і **2,8%** відповідно.

Наведені вище показники відображають **кволе фінансування місцевих інвестицій** з бюджету Львова, а також **структурні вади**, властиві інвестиційному процесу в публічному сегменті міста. Непропорційно **високу частку** в складі капітальних видатків львівського

бюджету займають капітальні трансферти підприємствам і організаціям, а також капітальні трансферти населенню. У той же час місцева влада Львова є доволі **пасивною** в сферах капітального будівництва і капітального ремонту, придбання обладнання і предметів довгострокового користування, проведення реконструкцій та реставрацій.

Капітальне будівництво і ремонт, придбання обладнання, реконструкції та реставрації місцевих об'єктів передбачають прийняття міською владою безпосередньої відповідальності за результати здійснених інвестицій і проведених капітальних видатків, а також організацію масштабних тендерів на закупівлю потрібного обладнання, матеріалів, виконання будівельних робіт і надання послуг. Однак місцева влада Львова здійснює такі функції у мінімальних обсягах, реагуючи лише на найгостріші інвестиційні потреби міста.

Водночас ***перевага надається спрямуванню бюджетних коштів за напрямками поточної діяльності та передачі капітальних і поточних трансфертів підприємствам, що реалізують власні інвестиційні програми за рахунок коштів міського бюджету.***

Такий стан справ, на жаль, призводить до ***недофінансування публічних благ на місцевому рівні, погіршення об'єктів місцевої інфраструктури, зниження якості та місткості публічних просторів міста.***

6. Аналіз складових інвестиційних видатків великих міст України

6.1. Деталізація капітальних видатків бюджету Одеси

Капітальні видатки міського бюджету Одеси в 2025 р. дорівнювали **4,1 млрд** грн і на них припадало **24%** сумарних видатків. Частка капітальних видатків у бюджеті Одеси була вищою від середньої по країні (**20,8%**), а також від часток цих видатків у бюджетах Львова, Чернівців і Ужгорода. Лише частка капітальних видатків бюджету Києва (**30,9%**) перевищувала відповідну частку бюджету Одеси.

Капітальні видатки Одеського бюджету (**4,9 тис** грн на душу населення) майже точно відповідали середньому показнику по Україні і перевищували аналогічні показники бюджету Чернівців і Ужгорода. Але, порівняно з Києвом і Львовом, капітальні видатки бюджету Одеси в розрахунку на 1 жителя були меншими.

Основні показники інвестиційного бюджету Одеси наведено у Таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

Основні показники видатків міського бюджету Одеси в 2025 році

	Категорії економічної класифікації	Категорії програмної класифікації	млн грн	грн на 1 жителя	% до загальн. видатків
1.	Поточні видатки		13050	15660	76.0
	у т. ч. субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам)		3556	4268	20.7
		Утримання та розвиток наземного електро-транспорту	923	1108	5.4
		Організація благоустрою населених пунктів	993	1191	5.8
		Забезпечення діяльності з виробництва, транспорт-ня, постачання теплової енергії	546	655	3.2
2.	Капітальні видатки		4115	4938	24.0
2.1	Придбання обладнання і предметів довгострокового користування		252	302	1.5
		Надання загальної середньої освіти	66	79	0.4
		Інша діяльність у сфері дорожнього господарства	30	36	0.2
2.2	Капітальне будівництво (придбання)		142	170	0.8
		Капітальне будівництво (придбання) житла	68	81	0.4
		Будівництво об'єктів житлово-комунального господарства	42	50	0.2
2.3	Капітальний ремонт		1779	2135	10.4
		Капітальний ремонт житлового фонду	647	776	3.8
		Закладів загальної середньої освіти	258	310	1.5
		Утримання та розвиток інших об'єктів транспортної інфраструктури	193	232	1.1
		Закладів спеціалізованої стаціонарної медичної допомоги населенню	124	149	0.7
		Організація благоустрою населених пунктів	98	118	0.6
2.4	Реконструкція та реставрація		348	418	2.0
2.5	Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)		875	1050	5.1
		Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	75	90	0.4

		Забезпечення діяльності з виробництва, транспорт-ня, постачання теплової енергії	72	87	0.4
		Інша діяльність у сфері житлово-комунального господарства	89	107	0.5
		Організація благоустрою населених пунктів	98	118	0.6
		Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню	351	421	2.0
2.6	Капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів		489	587	2.9
2.7	Капітальні трансферти населенню		229	274	1.3
		Виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей ветеранів війни	229	274	1.3

Джерело: складено автором за даними державного веб-порталу бюджету для громадян.

У структурі капітальних видатків міського бюджету Одеси **найбільшу роль** відігравали видатки на капітальний ремонт (1779 млн грн або 10,4% загальних видатків), капітальні трансферти підприємствам (875 млн грн або 5,1% видатків), капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів (489 млн грн або 2,9% видатків).

Поряд із значними обсягами капітальних видатків, бюджет Одеси відзначався також великими обсягами субсидій та поточних трансфертів підприємствам – 3,6 млрд грн у 2025 році. Частка таких видатків у бюджеті Одеси (20,7%) приблизно відповідала частці Львова і Києва, але суттєво перевищувала середньо-українську частку субсидій та поточних трансфертів (14,6%).

В Одеському бюджеті найбільші обсяги коштів за напрямком субсидювання підприємств проходили за програмами *утримання та розвитку наземного електротранспорту*, а також забезпечення діяльності з *виробництва, транспортування і постачання теплової енергії*.

Суттєві обсяги фінансування міська влада Одеси виділяла і на окремі інвестиційні програми, серед яких:

- капітальний ремонт житлового фонду – **647 млн грн або 776 грн** на 1 жителя, у тому числі на відновлення житлового фонду, пошкодженого/ знищеного внаслідок збройної агресії спрямовано **74 млн грн або 88 грн** на 1 жителя;
- капітальний ремонт закладів загальної середньої освіти з міського бюджету – **258 млн грн або 310 грн** на 1 жителя;
- капітальні трансферти установам багатопрофільної стаціонарної медичної допомоги населенню – **351 млн грн або 421 грн** на 1 жителя;
- утримання та розвиток інших об'єктів транспортної інфраструктури – **193 млн грн або 232 грн** на 1 жителя;
- внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання – **75 млн грн або 90 грн** на 1 жителя;
- капітальний ремонт/ організація благоустрою населених пунктів – **98 млн грн або 118 грн** на 1 жителя.

Порівняно **більші обсяги ресурсів** відносно інших міст Одеса вкладає у капітальний ремонт, зокрема, житлового фонду і середніх шкіл (**2135 грн** на душу населення), реконструкцію та реставрацію, зокрема, пам'яток культури, історії та пошкоджених агресором суспільних споруд (**418 грн**). **Співставні** до інших міст обсяги ресурсів Одеса інвестує у капітальні трансферти підприємствам (1912 грн на душу населення) та капітальні трансферти населенню (274 грн).

На відносно **низькому рівні**, порівняно з іншими містами, з бюджету Одеси фінансуються видатки на **капітальне будівництво (170 грн на 1 жителя при середньому для України рівні 606 грн)**, а також придбання **обладнання і предметів довгострокового користування (302 грн на 1 жителя при середньому для України рівні 839 грн)**.

У розрізі окремих програм відносно **значні обсяги ресурсів** влада Одеси витрачає на *утримання та розвиток місцевого електро- і автомобільного транспорту* та на виплату компенсацій транспортним підприємствам за користування їх послугами. У 2025 р. фінансування за даними програмами поточних і капітальних видатків у Одесі становило **951 млн грн** або **5,5%** бюджету міста. У той же час влада Львова на ці ж програми у 2025 р. спрямувала **5,2%** бюджету, Чернівців – **4,3%**, а Києва – лише **0,7%**.

Всі програми капітальних видатків з *ремонт, відновлення житла, будівництва дитячих будинків сімейного типу та експлуатації об'єктів житлового господарства* в Одесі було профінансовано на суму **923 млн грн**, що еквівалентно **5,4%** видатків міського бюджету або **1108 грн** на душу населення. Такі показники Одеси в рази перевищують показники інших міст України. Одеса, як місто, що майже щоденно зазнає збройних атак ворога, змушена витратити значні кошти на відновлення житла і його підтримку в функціональному стані.

Для порівняння: у Львові на капітальний ремонт і реконструкцію житлового фонду, будівництво об'єктів житлово-комунального господарства, відновлення житла, пошкодженого внаслідок збройної агресії було витрачено **359 млн грн** бюджетних коштів, що становить **1,6%** видатків міського бюджету або **439 грн** на душу населення. У Чернівцях такі ж витрати становили всього **50 млн грн** або **1%** сумарних видатків і **200 грн** у розрахунку на одного жителя, а в Ужгороді - **23 млн грн** або **0,8%** видатків і **173 грн** на одного жителя.

З бюджету Одеси на доволі **високому рівні** фінансуються капітальні видатки з *утримання та розвитку автомобільних доріг і дорожньої інфраструктури* – **193 млн грн** або **232 грн** на 1 жителя. З бюджету Львова на дану програму спрямовано приблизно таку ж суму **200 млн грн** або **243 грн** на 1 жителя. Водночас видатки бюджету Чернівців на дані цілі були в рази меншими - **2 млн грн** або **20 грн** на 1 жителя.

Міська влада Одеси витрачає **значні кошти** на *забезпечення діяльності з виробництва, транспортування і постачання теплової енергії*. У 2025 р. за цим напрямком використано **618 млн грн** бюджетних коштів, що становить **3,6%** сумарних видатків. Слід вказати, що у Львові на дані цілі спрямовано майже **5%** міського бюджету, а в Чернівцях така стаття витрат була відсутня.

Серед інших міст Одеса відзначається **низькими сумами** капітальних видатків на *водопровідно-каналізаційне господарство*. Дана програма коштувала міському бюджету Одеси лише **10 млн грн** і мала частку **0,1%** у структурі видатків міського бюджету. У Чернівцях аналогічна програма коштувала **150 млн грн** і займала **3%** міського бюджету, а у Львові – **410 млн грн** і займала **1,9%** бюджету міста.

Таким чином, **структура видатків міського бюджету Одеси виглядає збалансованою, а місцеві інвестиції є справжнім, а не декларативним пріоритетом для місцевої влади. Значні ресурси місто інвестує в реконструкцію та реставрацію, капітальний ремонт і будівництво, організацію благоустрою міста, відновлення пошкодженого житла**. Серед усіх досліджуваних міст **влада Одеси вкладає найменше коштів у «чорну дірку» багатьох бюджетів – внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання**. Водночас, **для Одеси завищеними виглядають обсяги субсидій та поточних трансфертів на утримання наземного електротранспорту і виробництво та постачання теплової енергії**.

6.2. Деталізація капітальних видатків бюджету Львова

Капітальні видатки бюджету Львова були помірними і в абсолютному вимірі становили **3,3** млрд грн у 2021 р., **4,2** млрд грн у 2024 р. і **4,4** млрд грн у 2025 р. Їх частка у складі загальних видатків міського бюджету зменшилася з **27%** у 2021 р. до **20%** у 2025 р.

Як вказувалося вище, *непропорційно вагоме місце в складі капітальних видатків львівського бюджету займають капітальні трансферти підприємствам і населенню, тоді як сфери капітального будівництва і ремонту, придбання предметів довгострокового користування, реконструкції та реставрації залишаються недофінансованими*. Надалі розглянемо різні складові капітальних видатків бюджету міста більш детально.

Капітальні видатки на **організацію благоустрою міста** у Львові були доволі скромними – **25 млн** грн або **0,11%** сумарних видатків у 2025 р. Більші витрати за програмами благоустрою міста проходили у складі поточних видатків – **41 млн** грн за напрямком «використання товарів і послуг», **1079 млн** грн за напрямком «оплата послуг, крім комунальних», **322 млн** грн за напрямком «субсидії та поточні трансферти підприємствам». Таким чином, **сумарні видатки львівського бюджету на благоустрій міста в 2025 р. досягли 1467 млн грн, що дорівнює 6,7% річного бюджету міста або 1793 грн у розрахунку на 1 жителя**.

Видатки бюджету Чернівців на організацію благоустрою міста у відносному вимірі суттєво перевищували львівські показники. Так, поточні і капітальні видатки на благоустрій міста **Чернівці** у 2025 р. дорівнювали **684 млн** грн, що складало **14%** бюджету міста або **2711** грн у розрахунку на 1 жителя з урахуванням ВПО.

Водночас, порівняно з Ужгородом, показники Львова в частині фінансування благоустрою виглядали цілком пристойно. Поточні і капітальні видатки на благоустрій міста Ужгород у 2025 р. становили **113,4 млн** грн або **4%** видатків бюджету міста і **853** грн у розрахунку на 1 жителя.

Таблиця 6.2

Основні показники видатків міського бюджету Львова

Найменування	млн грн			% до сумарних видатків		
	2021	2024	2025	2021	2024	2025
Поточні видатки	8857	13177	17456	72.9	76.2	79.8
Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам)	1342	3706	4505	<i>11.0</i>	<i>21.4</i>	<i>20.6</i>
в т.ч. компенсації за проїзд автомобільним і електротранспортом	247	660	739	2.0	3.8	3.4
на виробництво, транспорт-ня і постачання теплової енергії	0	914	1068	0.0	5.3	4.9
на водопровідно-каналізаційне господарство	25	384	420	0.2	2.2	1.9
Капітальні видатки	3293	4126	4425	27.1	23.8	20.2
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	79	180	115	0.7	1.0	0.5
Капітальне будівництво (придбання)	114	35	25	0.9	0.2	0.1
Капітальний ремонт	447	296	450	3.7	1.7	2.1
Реконструкція і реставрація	126	32	134	1.0	0.2	0.6

Капітальні трансферти підприємствам (установам)	2439	2912	2949	20.1	16.8	13.5
<i>будівництво об'єктів житлово-комунального господарства</i>	0	14	263	0.0	0.1	1.2
<i>внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання</i>	1734	2344	1707	14.3	13.5	7.8
Капітальні трансферти органам держуправління	38	363	394	0.3	2.1	1.8
Капітальні трансферти населенню	50	308	329	0.4	1.8	1.5
Всього	12150	17303	21881	100	100	100

Джерело: складено і розраховано автором за даними веб-порталу бюджету для громадян.

Значні суми міський бюджет Львова виділяє на **утримання та розвиток місцевого електро- і автомобільного транспорту** та виплату компенсацій транспортним підприємствам за користування їх послугами. У 2025 р. такі видатки з бюджету Львова мали виключно поточний характер і становили **1 139 млн** грн. Це дорівнює **5,2%** сумарних видатків бюджету міста і складає **1 392** у розрахунку на 1 жителя з урахуванням ВПО.

Видатки бюджету **Одеси** на утримання та розвиток місцевого електротранспорту є співставними із видатками бюджету Львова (**5,5%** загальних видатків проти 5,2%), але в розрахунку на душу населення відповідні програми в Одесі коштують дешевше – **1 142** грн. Видатки бюджету Одеси на утримання та розвиток місцевого електротранспорту та виплату компенсацій представлено в основному поточними видатками.

Місто **Чернівці** має менш розгалужену мережу муніципального транспорту, а тому його видатки на утримання та розвиток транспорту є меншими, як у абсолютному, так і відносному вимірах, порівняно із Львовом. У 2025 р. видатки бюджету Чернівців на утримання та розвиток місцевого електро- і автомобільного транспорту та виплату компенсацій транспортним підприємствам проходили за статтями як поточних, так і капітальних видатків і досягли **214,3 млн** грн. Ця сума складає **4,3%** бюджету міста та **849 грн** на душу населення.

Утримання та розвиток місцевого електро- і автомобільного транспорту й виплата компенсацій транспортним підприємствам за надані послуги не є фінансово обтяжливим для бюджету **Києва**, на відміну від бюджету Львова. Із Київського бюджету за відповідними статтями у 2025 р. витрачено **760 млн** грн або **0,7%** бюджету Києва і **214 грн** на душу населення.

Із бюджету Львова у 2025 р. **270 млн** грн спрямовано на надання **реабілітаційних послуг особам з інвалідністю** та дітям з інвалідністю. Ця сума становить **1,2%** загальних видатків бюджету або **330 грн** у розрахунку на 1 жителя. Подібні програми із бюджетів Одеси, Чернівців і Ужгорода не фінансувалися. У **Києві** дана програма мала бюджет **386 млн** грн, складаючи набагато менший відсоток київського бюджету (**0,3%**), порівняно із Львівським.

Львівська влада спрямовує з бюджету значні суми на забезпечення діяльності з **виробництва, транспортування та постачання теплової енергії**. Дана програма коштувала Львівському бюджету **1068 млн** грн, а **Київському** – всього **135 млн** грн. У Львові на забезпечення діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії витрачено майже **5%** міського бюджету, а в Києві – **0,1%** бюджету.

Порівняно значні суми за даною програмою (код 6012) витрачає **Одеська** громада – **618 млн** грн. Але дана сума є помітно меншою, ніж у Львові, як у абсолютному вимірі, так і відносному, складаючи **3,6%** міського бюджету Одеси. Із бюджетів Чернівців і Ужгорода

програми забезпечення діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії не фінансувалися.

Пристойну суму в межах Львівського бюджету складають субсидії комунальним підприємствам **водопровідно-каналізаційного господарства** і субсидії на забезпечення **збору та вивезення сміття** і відходів – **652 млн** грн. Це складає **3%** міського бюджету або майже **800 грн** на душу населення.

Співставні з Львівськими видатки на дані цілі було зафіксовано лише в **Чернівцях** – **150 млн** грн субсидій підприємствам водопровідно-каналізаційного господарства. Дана сума у Чернівцях була еквівалента **3%** міського бюджету (як у Львові), але становила **594 грн** на 1 жителя.

Субсидії комунальним підприємствам даного профілю в **Києві** у 2025 р. становили **281 млн** грн, що в разі відстає від львівських показників у різних вимірах. Із бюджету **Одеси** було виділено лише **10 млн** грн на капітальний ремонт водопровідно-каналізаційних мереж і не проводилися витрати на вивезення сміття і відходів. Влада **Ужгорода** в 2025 р. спрямувала **48 млн** грн або **1,7%** міського бюджету на субсидії водопровідно-каналізаційному господарству.

У бюджеті Львова доволі значні суми капітальних видатків проходять за програмами **капітального ремонту і реконструкції житлового фонду, будівництва об'єктів житлово-комунального господарства і відновлення житла**, пошкодженого внаслідок збройної агресії. У 2025 р. на дані цілі було витрачено **359 млн** грн бюджетних коштів, що становить **1,6%** видатків міського бюджету або **439 грн** на душу населення.

З бюджету **Ужгорода** на такі ж цілі виділяли набагато менше коштів. Так, на капітальне будівництво житла для дитячих будинків сімейного типу, капітальний ремонт житлового фонду та інших об'єктів житлово-комунального господарства, а також будівництво об'єктів житлово-комунального господарства спрямовано **23 млн** грн. Ця сума дорівнює **0,8%** видатків міського бюджету і **173 грн** на одного жителя.

Скромніші показники фінансування даних програм було відзначено і в **Чернівцях**. Всі програми капітальних видатків цього типу коштували бюджету Чернівців **50 млн** грн, що складає **1%** сумарних видатків або близько **200 грн** у розрахунку на одного жителя.

Місто **Одеса**, яке постійно піддається російським атакам, змушене витратити помітно більше публічних коштів на відновлення і підтримання у життєздатному стані об'єктів житлово-комунального господарства, ніж міста Західної України. Так, у 2025 р. фінансування різних програм капітальних видатків (будівництва дитячих будинків сімейного типу, капітального ремонту житлового фонду, відновлення житла, пошкодженого внаслідок бойових дій, капітальних трансфертів житлово-комунальному господарству) становило **923 млн** грн. Дана сума еквівалента **5,4%** видатків міського бюджету і становить **1 108 грн** у розрахунку на одного жителя.

Міська влада **Львова** витрачає порівняно значні кошти на програми **реконструкції та реставрації**. В 2025 р. на реконструкцію та реставрацію різних культурних, освітніх установ і житлових об'єктів спрямовано **134 млн** грн, що становить **164 грн** на душу населення.

Для порівняння: на програми реконструкції та реставрації в **Чернівцях** витрачено 7 млн грн або **28 грн** на душу населення, в **Ужгороді** – 6 млн грн або **45 грн** на душу населення.

В **Одесі**, яка суттєво потерпає від атак ворога, капітальні видатки на реконструкцію та реставрацію перевищили Львівські і становили 348 млн грн або **418 грн** на душу населення.

Гігантські суми з бюджету **Львова** спрямовуються на **внески міста до статутних капіталів суб'єктів господарювання**. В 2025 р. такі внески сягнули **1,7 млрд** грн або **2 086 грн** у розрахунку на 1 жителя. На такі внески припадало **7,8%** міського бюджету Львова. На жаль,

бюджетна статистика не розкриває дані, статутні капітали яких саме суб'єктів поповнилися у результаті щедрих вливань з бюджету міста.

З бюджету **Ужгорода** на внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання витрачено **43 млн грн**, що складає **1,5%** бюджету міста або **324 грн** на одного жителя. Бюджету **Одеси** внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання коштували **75 млн грн**, що складає **0,4%** бюджету міста або **90 грн** на одного жителя.

Лише з бюджету **Києва** номінально було витрачено більшу суму на внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання – **2,9 млрд грн**. Але у відносному вимірі для бюджету Києва така сума була менш обтяжливою, ніж для бюджету Львова. У Києві вона становила **2,5%** міського бюджету і **824 грн** на одного жителя.

Видатки капітального характеру на **утримання та розвиток автомобільних доріг** і дорожньої інфраструктури з бюджету **Львова** у 2025 р. становили майже **200 млн грн** або **0,9%** сумарних видатків. У розрахунку на 1 жителя ця сума складала **243 грн**. У Чернівцях за цією ж програмою капітальних видатків витрачено в 100 разів менше коштів – **2 млн грн** або **20 грн** на 1 жителя.

В **Одесі** капітальні видатки на утримання та розвиток об'єктів транспортної інфраструктури майже відповідали Львівським і становили **193 млн грн** або **1,1%** видатків міського бюджету. На душу населення такі видатки дорівнювали **232 грн**.

В **Ужгороді** спостерігалася аналогічна картина: утримання та розвиток об'єктів транспортної інфраструктури було профінансовано в сумі **30 млн грн**, що складало **1,1%** видатків міського бюджету та **222 грн** на одного жителя.

6.3. Деталізація капітальних видатків бюджету Чернівців

Капітальні видатки бюджету Чернівців (**4,1 тис грн** на душу населення) були дещо нижчими від середнього показника по Україні (**5 тис грн** на душу населення) і відставали від аналогічних показників Києва, Львова і Одеси. Але, порівняно з Ужгородом, капітальні видатки Чернівців були більшими у різних вимірах.

Капітальні видатки міського бюджету Чернівців у 2025 р. дорівнювали **1,04 млрд грн** і на них припадав **21%** сумарних видатків. Частка капітальних видатків бюджету Чернівців приблизно відповідала середній по країні і дещо перевищувала частку таких видатків у Львові. Але питома вага капітальних видатків у бюджетах Києва (**30,9%**) і Одеси (**24%**) була вищою, ніж у Чернівцях.

Основні показники інвестиційного бюджету Чернівців наведено у Таблиці 6.3.

Таблиця 6.3

Основні показники видатків міського бюджету Чернівців у 2025 році

	Категорії економічної класифікації	Категорії програмної класифікації	млн грн	грн на 1 жителя	% до загальн. видатків
1.	Поточні видатки		3909	15487	78.9
	у т. ч. субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам)		353	1398	7.1
		Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства	150	595	3.0
		Організація благоустрою населених пунктів	69	273	1.4
2.	Капітальні видатки		1042	4129	21.1
2.1	Придбання обладнання і предметів довгострокового користування		182	722	3.7

	Утримання та розвиток наземного електротранспорту	49	194	1.0
	Підготовка кадрів закладами професійної ПТ освіти та іншими закладами освіти	46	181	0.9
	Організація благоустрою населених пунктів	28	109	0.6
2.2	Капітальне будівництво (придбання)	64	254	1.3
	Капітальне будівництво (придбання) житла	41	163	0.8
	Будівництво об'єктів житлово-комунального господарства	19	74	0.4
2.3	Капітальний ремонт	322	1277	6.5
	Закладів загальної середньої освіти	56	222	1.1
	Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	14	54	0.3
	Організація благоустрою населених пунктів	214	849	4.3
2.4	Реконструкція та реставрація	7	28	0.1
2.5	Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	351	1392	7.1
	Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	312	1237	6.3
	Амбулаторно-поліклінічна допомога населенню, крім первинної медичної допомоги	18	72	0.4
	Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню	15	60	0.3
2.6	Капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів	80	317	1.6
2.7	Капітальні трансферти населенню	34	136	0.7
	Виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб ветеранів війни	34	136	0.7

Джерело: складено автором за даними державного веб-порталу бюджету для громадян.

У структурі капітальних видатків міського бюджету Чернівців **найвагоміше місце посідали** видатки на капітальний ремонт (**322 млн** грн або **6,5%** загальних видатків), капітальні трансферти підприємствам (**351 млн** грн або **7,1%** видатків), придбання обладнання і предметів довгострокового користування (**182 млн** грн або **3,7%** видатків), капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів (**80 млн** грн або **1,6%** видатків).

Серед найбільших за обсягами фінансування **бюджетних програм** інвестиційного характеру варто відзначити такі:

- внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання – **312 млн** грн або **1237** грн на 1 жителя Чернівців;
- капітальний ремонт/ організація благоустрою населених пунктів – **214 млн** грн або **849** грн на 1 жителя;
- капітальний ремонт закладів загальної середньої освіти – **56 млн** грн або **222** грн на жителя;
- утримання та розвиток наземного електротранспорту – **49 млн** грн або **194** грн на жителя;
- капітальне будівництво (придбання) житла – **41 млн** грн або **163** грн на 1 жителя;
- капітальні трансферти на амбулаторно-поліклінічну допомогу населенню – **18 млн** грн або **72** грн на 1 жителя.

Порівняно **більші обсяги ресурсів** відносно інших міст влада Чернівців вкладає у капітальний ремонт, зокрема, ремонт автодоріг і в благоустрій міста (**1277** грн на душу

населення). **Співставні до інших міст обсяги ресурсів Чернівці інвестують у придбання обладнання і предметів довгострокового користування (722 грн на душу населення), капітальне будівництво (254 грн), капітальні трансферти підприємствам (1392 грн).**

На відносно **низькому рівні**, порівняно з іншими містами, з бюджету Чернівців фінансуються видатки на **реконструкцію і реставрацію (28 грн на 1 жителя), капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів (317 грн) і капітальні трансферти населенню (136 грн на 1 жителя).**

На програмному рівні відносно **значні обсяги ресурсів** влада Чернівців витрачає на *утримання та розвиток місцевого електро- і автомобільного транспорту* та на виплату компенсацій транспортним підприємствам за користування їх послугами. У 2025 р. фінансування за даними програмами поточних і капітальних видатків у Чернівцях становило **214,3** млн грн або **4,3%** бюджету міста. У той же час влада Львова на ці ж програми у 2025 р. спрямувала **5,2%** бюджету, влада Одеси – **5,5%**, а Києва – лише **0,7%**.

Серед інших міст Чернівці відзначаються значними обсягами *субсидій комунальним підприємствам водопровідно-каналізаційного господарства*. Дана програма поточних видатків коштувала міському бюджету **150 млн** грн і займала **3%** міського бюджету. Такі ж значні витрати за цим напрямком у відносному вимірі допускала і влада Львова.

Всі програми капітальних видатків з *ремонт, відновлення житла та експлуатації об'єктів житлового господарства* у Чернівцях поглинали **50 млн** грн бюджетних коштів, що складає **1%** сумарних видатків або близько **200 грн** у розрахунку на одного жителя. У Львові видатки на ці ж програми були дещо вищими, а в Ужгороді – дещо нижчими.

В Одесі, яка сильно потерпає від атак ворога, фінансування капітального ремонту житлового фонду, відновлення пошкодженого житла, капітальних трансфертів житлово-комунальному господарству і будівництва дитячих будинків сімейного типу становило **923 млн** грн. Дана сума еквівалентна **5,4%** видатків міського бюджету і дорівнює **1 108** грн у розрахунку на одного жителя.

З бюджету Чернівців дуже **скромно фінансуються** капітальні видатки з *утримання та розвитку автомобільних доріг і дорожньої інфраструктури* – **2 млн** грн або **20 грн** на 1 жителя. Тоді як з бюджету Львова у 2025 р. на дану програму спрямовано **200 млн** грн або **243 грн** на 1 жителя, з бюджету Одеси – **193 млн** грн або **232 грн** на 1 жителя.

Серед позитивів слід відзначити те, що влада Чернівців не витрачає бюджетних коштів на забезпечення діяльності з *виробництва, транспортування, постачання теплової енергії*. Для порівняння: у Львові на цю ж програму використано майже **5%** міського бюджету, а в Одесі – **3,6%**.

6.4. Деталізація капітальних видатків бюджету Ужгорода

Капітальні видатки бюджету Ужгорода були найменшими серед досліджуваних міст, як у абсолютному вимірі, так і відносному. У 2025 р. капітальні видатки Ужгорода становили **317 млн** грн або **11,3%** загальних видатків бюджету. Така частка у середньому була вдвічі меншою, ніж у бюджетах Львова, Одеси і Чернівців, та майже утричі меншою, ніж у бюджеті Києва.

У розрахунку на душу населення з урахуванням ВПО капітальні видатки бюджету Ужгорода становили **2380** грн, тоді як капітальні видатки бюджету Львова – **5408** грн, Чернівців – **4129** грн, а бюджету Києва – **9829** грн.

Основні показники інвестиційного бюджету Ужгорода наведено у Таблиці 6.4.

Таблиця 6.4

Основні показники видатків міського бюджету Ужгорода у 2025 році

	Категорії економічної класифікації	Категорії програмної класифікації	млн грн	грн на 1 жителя	% до загальн. видатків
1.	Поточні видатки		2481	18654	88.7
2.	Капітальні видатки		317	2380	11.3
2.1	Придбання обладнання і предметів довгострокового користування		36	267	1.3
2.2	Капітальне будівництво (придбання)		10	79	0.4
		Реалізація публічного інвестиційного проекту із забезпечення житлом дитячих будинків сімейного типу	8	57	0.3
2.3	Капітальний ремонт		82	619	2.9
		Закладів загальної середньої освіти	27	202	1.0
		Утримання та розвиток об'єктів транспортної інфраструктури	6	44	0
		Організація благоустрою населених пунктів	11	80	0
2.4	Реконструкція та реставрація		6	45	0
2.5	Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)		78	590	3
		Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	43	324	2
		Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню	35	266	1
2.6	Капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів		64	483	2
2.7	Капітальні трансферти населенню		39	290	1
		Виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей ветеранів війни	39	290	1

Джерело: складено автором за даними державного веб-порталу бюджету для громадян.

У складі капітальних видатків бюджету Ужгорода **найвагоміше місце** посідали видатки на капітальний ремонт (82 млн грн), капітальні трансферти підприємствам (78 млн грн), капітальні трансферти органам держуправління інших рівнів (64 млн грн) і капітальні трансферти населенню (39 млн грн).

Серед найбільших за обсягами фінансування **бюджетних програм** варто відзначити такі:

- внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання – **43 млн грн** або **324 грн** на 1 жителя;
- виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей ветеранів війни - **39 млн грн** або **290 грн** на 1 жителя;
- капітальні трансферти на багатопрофільну стаціонарну медичну допомогу населенню – **35 млн грн** або **266 грн** на 1 жителя;
- капітальний ремонт закладів загальної середньої освіти – **27 млн грн** або **202 грн** на 1 жителя.
- капітальний ремонт/ організація благоустрою населених пунктів – **11 млн грн** або **80 грн** на 1 жителя.

У відносному вимірі **співставні** до інших міст обсяги ресурсів Ужгород вкладає у такі компоненти інвестиційних видатків: придбання *обладнання і предметів довгострокового користування, капітальні трансферти населенню і капітальні трансферти органам держуправління* інших рівнів. Щодо інших складових капітальних видатків бюджету – *капітального ремонту, капітального будівництва і капітальних трансфертів підприємствам*, то вони фінансуються на **наднизькому рівні**.

Розвиток міста в останні роки більшою мірою спирається на приватну ініціативу і збільшення кількості місцевих жителів за рахунок ВПО. Водночас **потребують збільшення капітальні видатки бюджету** для створення публічних благ і розвитку місцевої інфраструктури, що могли б надати суттєвий поштовх для зростання місцевої економіки.

ВИСНОВКИ

Ключовими проблемами соціально-економічного розвитку територіальних громад України є структурні диспропорції економіки, обмежена фінансова автономія, недосконалість податкової системи, слабка інституційна спроможність та негативні демографічні тенденції. Їх подолання потребує комплексного підходу, спрямованого на посилення фінансової бази громад, удосконалення механізмів адміністрування податків, розвиток інфраструктури та підвищення ефективності місцевого управління.

Важливим фіскальним показником соціально-економічного розвитку регіонів є **індекс податкоспроможності**, який розраховується Міністерством фінансів для оцінки фінансового потенціалу регіонів і територіальних громад, а також для обчислення величин базової і реверсної дотації бюджетам громад. Більшість громад має значення індексу в межах 0,8-1,2, що свідчить про відносну концентрацію показників навколо середнього рівня. Водночас наявність як значних перевищень (понад 1,5), так і критично низьких значень (менше 0,5) підтверджує асиметричність регіонального розвитку. Одне з найвищих значень індексу демонструє Львів: його показник зріс з 1,90 у 2021 році до 2,08 у 2025 році. Це свідчить про зміцнення економічної бази міста, зростання податкових надходжень та посилення його ролі як економічного центру. Таким чином, можна констатувати позитивну динаміку податкоспроможності міст, а також збереження лідерських позицій Львова серед досліджуваних територій.

Найбільший обсяг **доходів бюджету** у 2025 році сформовано у м. Києві – **105,0 млрд грн**. Такий результат пояснюється високою концентрацією бізнесу, робочих місць, адміністративних функцій держави та, відповідно, значними надходженнями податку на доходи фізичних осіб.

До групи **регіонів із найбільшими доходами** місцевих бюджетів також входять **Львівська (57,7 млрд грн)**, Київська (52,3 млрд грн), Харківська (50,2 млрд грн) та Одеська області (45,9 млрд грн). Ці регіони формують ядро економічно активних територій держави, де поєднуються фактори урбанізації, логістичного потенціалу, розвитку підприємництва та концентрації трудових ресурсів.

Зокрема, **Львівська міська територіальна громада** є однією з найбільших урбанізованих громад України, яка відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку західного регіону. Економіка громади є диверсифікованою та орієнтованою переважно на сферу послуг. Провідними видами економічної діяльності є інформаційні технології та креативні індустрії; торгівля та логістика; туризм і готельно-ресторанний бізнес; фінансові та освітні послуги. Промисловий сектор представлений підприємствами харчової, легкої та машинобудівної галузей. Львівська агломерація забезпечує концентрацію інвестицій, людського капіталу та інноваційної діяльності, що позитивно впливає на економічне зростання громади. Основна частина зайнятих працює у сфері послуг, зокрема в IT-секторі, освіті, торгівлі та туризмі. Ключовими особливостями, порівняно з іншими обласними центрами, є відносно високий рівень заробітної плати, значна частка малого та середнього бізнесу, концентрація висококваліфікованих кадрів.

Динаміка **приросту власних доходів місцевих бюджетів України** в 2025 році порівняно з 2024 роком (у реальному вимірі з урахуванням інфляції) свідчить про загальне відновлення доходної бази територіальних громад у більшості регіонів України, хоча темпи такого відновлення залишаються нерівномірними. Найвищі темпи зростання власних доходів

зафіксовано у Київській та Волинській областях (13,9% та 13,3% відповідно), а також у Львівській (11,8%), Івано-Франківській (11,5%) та Хмельницькій (11,4%) областях.

Власні доходи місцевих бюджетів в Україні формуються переважно за рахунок податкових надходжень від сплати податку на доходи фізичних осіб та місцевих податків і зборів. **Найбільша частка місцевих податків і зборів у структурі власних податкових надходжень серед досліджуваних міст зафіксована у Львові (33,4%).** Порівнюючи темпи приросту надходжень від сплати ПДФО до місцевих бюджетів великих міст варто відзначити, що **найвищі темпи зростання було продемонстровано у Львові (+93% протягом 2022 – 2025 років), найменші – в Одесі (+31%).** У середньому по Україні надходження ПДФО за чотири роки зросли на 42%, тобто показники Львова є більш як удвічі вищими. В Україні в умовах повномасштабної війни відбувається поступове скорочення неформально зайнятих працівників. З огляду на це, не існує вагомих причин вважати, що великі міста не повною мірою використовують потенціал податку на доходи фізичних осіб.

Податок на майно у 2025 році загалом по Україні забезпечив 58,3 млрд грн надходжень (37,5% загального обсягу власних доходів місцевих бюджетів). У складі цього податку основна частина традиційно припадає на **плату за землю** (земельний податок та орендна плата), що залишається фундаментом доходів переважної більшості територіальних громад. Приріст надходжень від сплати цього податку за 2022 – 2025 роки **у Львові (+149% до 2021 року) та Чернівцях (+148% відповідно)** є значно більшим за аналогічні показники інших міст і в середньому динаміки по Україні (+35% до 2021 року). В цілому це засвідчує досить ефективну податкову політику органів місцевого самоврядування відповідних територіальних громад.

Політика оподаткування майна у Львові є відносно стабільною та соціально поміркованою. Широко використовується диференціація ставок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, залежно від зонування міста. Незважаючи на війну та її здебільшого негативний вплив на добробут основної маси населення у 2024 році у Львові було запроваджено додаткову ставку податку на нерухоме житлове майно для фізичних осіб у розмірі 0,75%. У 2026 році за цим податком взагалі застосовуються чотири ставки, у тому числі зменшена 0,25%. Для об'єктів житлової нерухомості, власниками якої є юридичні особи, у місті Львів протягом 2020 – 2026 років **застосовується найвища ставка податку 1,5%, що дозволяє повною мірою реалізувати його фіскальний потенціал у межах чинного податкового законодавства.**

Нормативна грошова оцінка земель відіграє значну роль у забезпеченні фіскальної значимості плати за землю. Рівень охоплення земель такою оцінкою, темпи її актуалізації мають суттєве значення при формуванні бюджетів територіальних громад.

Відповідно до вимог Земельного і Податкового кодексів, Законів України «Про оцінку земель», «Про оренду землі», «Про місцеве самоврядування в Україні» рішенням Львівської міської ради від 7 червня 2023 року була затверджена технічна документація з **нормативної грошової оцінки земель** у межах та за межами населеного пункту м. Львів Львівської міської територіальної громади Львівської області, розроблена приватним підприємством «Центр ринкових досліджень». Ця оцінка введена в дію з 1 січня 2024 року. **Завдяки цьому відбувся значний приріст податкових надходжень.** У цьому аспекті можна констатувати, що і **потенціал податку на майно реалізовується адміністрацією Львова на високому рівні.**

Найбільше надходжень від сплати туристичного збору надходить до бюджетів громад курортного значення, де є розвинутим туристичний бізнес. Фактор безпеки сьогодні є одним із найважливіших чинників туристичного потенціалу громад. На громади 5 регіонів (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Одеська області і місто Київ) припадає майже 2/3

туристичного збору. Відбувається концентрація збору саме в цих регіонах, зокрема порівняно з 2021 роком, коли на ці регіони припадало близько 60% надходжень від його сплати.

Львів є одним із лідерів туристичної галузі України поряд з такими туристичними центрами такими як Умань, Буковель, громади Закарпаття. Розвиток туристичної галузі Львова характеризується позитивною довгостроковою динамікою, однак зазнає значних коливань під впливом безпекових факторів (пандемія 2020 року, повномасштабна війна). Водночас, навіть попри вплив цих об'єктивних негативних факторів, спостерігається зміщення акценту від кількісного до фіскального ефекту, що проявляється у **випереджаючому зростанні туристичного збору** порівняно з туристичними потоками.

У Львові впроваджено позитивну практику **диференціації ставок туристичного збору** залежно від ціни готелю, що дозволяє більш гнучко реагувати на потреби ринку і досить ефективно реалізовувати фіскальний потенціал збору.

Один з важливих висновків низки інтерв'ю з представниками органів місцевого самоврядування полягає в тому, що до більшої тінізації схильні фізичні особи, які надають послуги тимчасового розміщення. Натомість **представники великого бізнесу працюють у відповідності з вимогами податкового законодавства.**

Фінансування **інвестиційних видатків місцевих бюджетів** під час війни стало відображенням як реалізації власних повноважень органами місцевого самоврядування та впровадження пріоритетів їх політики, так і централізованого регулювання інвестиційних процесів та здійснення бюджетних платежів на місцевому рівні.

Новий порядок фінансування видатків під час воєнного стану було врегульовано Постановою Кабінету Міністрів No590 від 9 червня 2021 р. Відповідно до Постанови, Казначейство у I чергу мало фінансувати видатки на національну безпеку та оборону; в II чергу – видатки, віднесені раніше до захищених статей бюджету; і лише в III чергу – капітальні видатки. Багатократне внесення змін до Постанови No590 розширило перелік видатків II черги за рахунок придбання і забезпечення функціонування джерел резервного живлення, будівництва, ремонту та утримання дорожньої інфраструктури, придбання спеціалізованої техніки для комунальних підприємств, будівництва і придбання житла для ВПО.

Під час війни місцеві бюджети, окрім виконання своїх класичних функцій, взяли на себе відповідальність щодо прихистку внутрішньо переміщених осіб (ВПО), підтримки процесів релокації бізнесу, розбудови та утримання укриттів, забезпечення функціонування пунктів незламності тощо. **Роль ОМС зростає** і в частині ліквідації наслідків військових дій агресора, відновлення інфраструктури, пошкодженого житла, соціальної підтримки певних категорій громадян, фінансування тероборони, ін.

Під час війни **капітальні видатки всіх місцевих бюджетів України зросли у абсолютному вираженні, але зменшилися у реальному.** Основними факторами, що гальмували інвестиційну діяльність на місцевому рівні, були: звуження дохідної частини місцевих бюджетів; несвоєчасне надходження субвенцій державного бюджету на покриття капітальних видатків; тривалість і зарегламентованість процедур публічних закупівель; неможливість коригування містобудівної документації (меж населених пунктів) під час воєнного стану; впровадження нових державних будівельних норм, зокрема, в частині обов'язкового облаштування захисних споруд для нових об'єктів; несвоєчасне затвердження паспортів бюджетних програм і планів використання бюджетних коштів; зміна правил виконання місцевих бюджетів і черговості проведення бюджетних платежів центральною владою.

У середньому по місцевих бюджетах України в 2025 р. частка капітальних видатків становила 20,8%. У досліджуваних нами містах **капітальні видатки мали меншу частку від середньо-української в Ужгороді (11,3%) і Львові (20,2%)**. У Чернівцях частка капітальних видатків незначною мірою відхилялася від середньої (21%). **У Києві та Одесі капітальні видатки фінансувалися на суттєво вищому від середнього рівні – 30,9% і 24%**. Такі показники пояснювалися більшими обсягами руйнувань від російських атак і більшими потребами у відновленні пошкоджених об'єктів, а також пріоритетністю певних категорій інвестиційних видатків для Київської та Одеської влади при наявності ресурсів для їх забезпечення.

Капітальні видатки в розрахунку на 1 жителя в середньому по місцевим бюджетам України в 2025 р. становили майже 5 тис. грн. У Львові капітальні видатки були трохи більшими від середніх (5,4 тис. грн), а Києві – набагато більшими (9,8 тис. грн). Цікаво, що **поточні видатки міського бюджету на 1 жителя у Києві і Львові були майже однаковими, але капітальні видатки на 1 жителя в Києві майже удвічі перевищували їх рівень у Львові**. На жаль, у Києві високі показники фінансування публічних інвестицій автоматично не трансформуються у високу ефективність місцевих інвестицій і обґрунтований вибір пріоритетів для інвестування коштів міського бюджету.

Капітальні видатки **в Ужгороді** фінансувалися на мінімальному рівні – **2,4 тис. грн на 1 жителя**, при тому що поточні видатки в Ужгороді майже точно відповідали середньому показнику для місцевих бюджетів України. Розвиток міста в останні роки більшою мірою спирається на приватну ініціативу і збільшення кількості місцевих жителів за рахунок ВПО. Збільшення капітальних видатків бюджету для створення публічних благ і розвитку місцевої інфраструктури може надати суттєвий поштовх для зростання місцевої економіки.

Пріоритети діяльності міської влади Львова більше пов'язані із забезпеченням поточних потреб публічної сфери, а не розвитком його інфраструктури чи інвестуванням у задоволення довгострокових потреб міста. Під час війни вражаючими темпами зростали поточні видатки міського бюджету, тоді як зміни капітальних видатків виглядали похмуро. У абсолютному вимірі поточні видатки Львівського бюджету після 2021 р. зросли **вдвічі**. А в реальному вимірі вони перевищили рівень 2021 року на **22,4%**. **Капітальні видатки міського бюджету за цей же період зросли на третину в абсолютному вираженні і зменшилися на 16,5% у реальному вираженні**. Це означає, що приріст фінансових ресурсів у розпорядженні міської влади перерозподілявся здебільшого на поточні потреби міста, тоді як інвестиційна діяльність мала спадний характер.

Якщо порівнювати нинішні обсяги видатків Львова із довоєнними, то в 2024-2025 рр. у відносному вимірі зменшилися всі компоненти капітальних видатків бюджету, крім капітальних трансфертів населенню та органам держуправління інших рівнів. Так, частка видатків на **капітальний ремонт** зменшилася з **3,7%** у 2021 р. до **1,7%** у 2024 р. і до **2,1%** у 2025 р. Частка видатків на **реконструкцію і реставрацію** впала з **1%** у 2021 р. до **0,2%** у 2024 р. і **0,6%** у 2025 р. Частка видатків на **придбання обладнання і предметів довгострокового користування** дорівнювала **0,7%** у 2021 р., далі вона дещо зросла, але в 2025 р. знову зменшилася до **0,5%**.

У структурі капітальних видатків **місцевих бюджетів України** найбільшою була частка **капітальних трансфертів підприємствам**; вона займала **6,8%** у загальній структурі видатків. Це вказує на пріоритетність для багатьох місцевих органів підтримки функціонування комунальних підприємств з орієнтацією на утримання систем життєзабезпечення місцевих громад в умовах воєнного стану. В Києві та Львові частки капітальних трансфертів були навіть більшими від середньої – **16,7%** і **13,5%** видатків міського бюджету.

В Києві капітальні трансферти підприємствам надавалися переважно за програмами розвитку та утримання мостів і шляхопроводів, внесків до статутних капіталів суб'єктів господарювання, будівництво об'єктів житлово-комунального господарства. **У Львові** більше половини суми капітальних трансфертів було витрачено на внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання.

Витрати на **капітальний ремонт** у середньому по Україні займали 3,8% у структурі видатків місцевих бюджетів. У нашій вибірці міст тільки у Львові та Ужгороді ці витрати були меншими від середніх – 2,1% і 2,9% відповідно. У Одесі на капітальний ремонт у 2025 р. спрямовано 10,4% загальних видатків бюджету, а в Києві – 5,4%.

Фінансування капітального ремонту у Львові характеризується найнижчими показниками серед міст вибірки. Навіть в Ужгороді витрати на капітальний ремонт місцевих доріг на душу населення вдвічі перевищують львівський рівень. Якщо порівняти складові видатків на капітальний ремонт у Львові і Чернівцях, то показовими є такі цифри. З міського бюджету Чернівців на капітальний ремонт місцевих доріг витрачається 419 грн на 1 жителя, а у Львові – 121 грн. У Чернівцях на капітальний ремонт за програмами благоустрою міста витрачається 849 грн на 1 жителя, а у Львові – 20 грн.

Серед досліджуваних міст **Львів спрямовує найменше ресурсів на капітальне будівництво (0,1% видатків міського бюджету).** В розрахунку на душу населення видатки на капітальне будівництво у Львові становлять **30 грн** на 1 жителя, тоді як у Чернівцях – **254 грн**, у Києві – **850 грн**, а в середньому по Україні – **606 грн**.

Капітальні і поточні **видатки львівського бюджету на благоустрій міста** в 2025 р. досягли 1467 млн грн, що дорівнює **6,7%** річного бюджету міста або **1793 грн** у розрахунку на 1 жителя. Водночас **видатки бюджету Чернівців на організацію благоустрою міста у відносному вимірі суттєво перевищували львівські показники.** Так, поточні і капітальні видатки на благоустрій міста **Чернівці** у 2025 р. дорівнювали **684 млн грн**, що складало **14%** бюджету міста або **2711 грн** у розрахунку на 1 жителя з урахуванням ВПО.

Капітальне будівництво і ремонт, придбання обладнання, реконструкції місцевих об'єктів передбачають прийняття міською владою **безпосередньої відповідальності за результати здійснених інвестицій** і організацію тендерів на закупівлю потрібного обладнання, матеріалів, виконання будівельних робіт. Однак місцева влада Львова і Ужгорода здійснюють такі функції у мінімальних обсягах, реагуючи лише на найгостріші потреби міст.

У Львові перевага надається спрямуванню бюджетних коштів за напрямками поточної діяльності та передачі трансфертів підприємствам, що реалізують власні програми за рахунок коштів міського бюджету. Такий стан справ, на жаль, призводить до недофінансування публічних благ на місцевому рівні, погіршення об'єктів місцевої інфраструктури, зниження якості та звуження площ публічних просторів міста.

Капітальні трансферти населенню, які надавалися здебільшого через відновлення пошкодженого житла, виплати компенсацій за втрачене житло і надання потерпілим нових місць проживання, в середньому по Україні займали 0,9% у структурі видатків. У Києві та Чернівцях такі видатки фінансувалися на більш низькому рівні – 0,6% і 0,7%, відповідно.

На жаль, постійні атаки ворога на столицю і значні масштаби руйнувань житлового фонду не спонукають міську владу **Києва** до надання відчутної допомоги потерпілим, що відображається на сумах капітальних трансфертів населенню – жителів столиці. У Києві дана стаття витрат у 2025 р. коштувала міському бюджету **203 грн** у розрахунку на 1 жителя, в той час в Одесі – **274 грн**, у Львові – **403 грн**, в Ужгороді – **290 грн**.

Серед досліджуваних міст **лише структура видатків міського бюджету Одеси виглядає збалансованою і орієнтованою на реальні потреби міста**. Значні ресурси влада Одеси інвестує в реконструкцію та реставрацію, капітальний ремонт і будівництво, організацію благоустрою міста, відновлення пошкодженого житла. Одеса вкладає найменше коштів у «чорну дірку» багатьох міських бюджетів – внески до статутних капіталів суб'єктів господарювання. Водночас в Одесі зависокими є обсяги поточних трансфертів на утримання наземного електротранспорту і виробництво та постачання теплової енергії.

ДОДАТКИ

Таблица А.1

Податкові надходження до бюджету м. Київ за 2021 – 2025 роки, грн

	2021	2022	2023	2024	2025
10000000 Податкові надходження, грн	55 808 606 174,6	58 077 021 260,1	67 800 143 069,6	86 940 505 107,8	90 968 293 533,3
11000000 Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	35 909 356 140,8	39 128 099 712,4	45 405 691 775,2	60 173 185 073,8	60 235 352 396,5
11010000 Податок та збір на доходи фізичних осіб	29 535 627 788,8	31 528 431 328,4	36 485 285 874,8	41 188 618 219,6	46 903 456 668,0
11020000 Податок на прибуток підприємств	6 373 728 352,0	7 599 668 384,0	8 920 405 900,5	18 984 566 854,2	13 331 895 728,5
13000000 Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	31 595 427,7	54 920 344,4	59 137 511,7	83 529 441,3	76 433 363,3
13010000 Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	723 086,4	869 910,9	817 245,6	1 100 933,0	658 872,1
13020000 Рентна плата за спеціальне використання води	24 502 049,1	46 662 583,9	46 993 699,1	65 639 821,7	53 932 346,5
13030000 Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	4 263 308,8	4 704 063,4	4 931 755,3	6 876 213,2	6 988 488,7
13040000 Рентна плата за користування надрами місцевого значення	1 726 717,5	2 392 119,4	3 862 230,4	6 756 621,5	12 526 820,6
13070000 Плата та кошти за використання інших природних ресурсів	380 265,8	291 666,9	2 532 581,2	3 155 851,9	2 326 835,5
14000000 Внутрішні податки на товари та послуги	2 533 845 019,6	1 988 224 223,2	3 233 796 862,0	4 127 324 410,5	5 475 435 163,9
14020000 Акцизний податок з вироблених в Україні піддакцизних товарів (продукції)	218 116 985,9	38 501 969,5	160 188 785,1	159 426 092,2	193 997 708,0
14030000 Акцизний податок з ввезених на митну територію України піддакцизних товарів (продукції)	741 074 536,3	205 451 409,9	607 698 897,3	983 278 262,5	1 662 584 019,4
14040000 Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю піддакцизних товарів	1 574 653 497,4	1 744 270 843,8	2 465 909 179,6	2 984 620 055,9	3 618 853 436,6
18000000 Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	17 290 147 863,7	16 853 951 876,7	19 043 174 403,1	22 424 924 828,6	25 062 452 871,3
18010000 Податок на майно	7 390 131 543,3	5 578 973 947,1	5 882 345 336,4	7 590 211 805,6	9 045 991 917,7
18010100 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	78 254 097,1	87 451 064,3	93 136 800,5	106 143 977,2	115 376 594,1
18010200 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	199 509 511,3	84 428 392,7	128 281 426,5	286 929 275,8	570 710 530,2
18010300 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	123 988 860,7	71 318 549,8	121 927 102,7	242 200 622,4	285 836 855,2
18010400 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	1 677 757 932,6	1 562 621 629,2	1 466 334 519,2	1 211 092 281,8	1 548 539 480,8
18010500 Земельний податок з юридичних осіб	2 020 345 116,1	1 458 496 120,5	1 355 200 727,8	1 737 140 510,4	1 920 529 207,2
18010600 Орендна плата з юридичних осіб	3 165 591 787,1	2 254 808 689,1	2 610 152 368,9	3 865 508 703,3	4 439 496 916,8
18010700 Земельний податок з фізичних осіб	39 210 115,3	12 018 752,3	28 610 326,7	32 069 814,6	40 907 857,8
18010900 Орендна плата з фізичних осіб	32 683 782,2	14 102 146,2	27 169 182,6	39 313 187,2	50 504 287,7
18011000 Транспортний податок з фізичних осіб	26 140 252,0	12 765 148,3	28 875 731,3	44 534 989,6	39 255 570,3
18011100 Транспортний податок з юридичних осіб	26 650 089,0	20 963 454,9	22 657 150,1	25 278 443,4	34 834 617,6
18030000 Туристичний збір	76 422 162,1	38 763 494,8	38 459 804,5	50 830 777,9	70 597 736,7
18030100 Туристичний збір, сплачений юридичними особами	65 163 023,1	33 766 775,6	32 975 754,7	41 497 879,3	57 286 768,5
18030200 Туристичний збір, сплачений фізичними особами	11 259 139,1	4 996 719,2	5 484 049,9	9 332 898,6	13 310 968,3
18050000 Єдиний податок	9 823 594 158,2	11 236 214 434,9	13 122 369 262,3	14 783 882 245,1	15 945 863 216,9
18050300 Єдиний податок з юридичних осіб	1 815 243 172,5	3 814 642 699,2	4 907 679 096,7	2 540 068 133,8	2 779 984 364,8
18050400 Єдиний податок з фізичних осіб	8 008 310 076,1	7 421 529 240,2	8 214 660 938,2	12 243 764 985,8	13 165 846 526,3
18050500 Єдиний податок з сільськогосподарських тов	40 909,7	42 495,4	29 227,3	49 125,5	32 325,8

Джерело: складено авторами за даними Open budget

Таблица А.2

Податкові надходження до бюджету м. Львів за 2021 – 2025 роки, грн

	2021	2022	2023	2024	2025
10000000 Податкові надходження, грн	8 674 482 842,60	11 562 587 116,68	13 116 365 621,41	14 540 157 330,90	17 317 583 036,50
11000000 Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	5 383 089 907,55	7 573 235 905,08	8 041 871 738,52	8 664 044 135,32	10 393 244 959,11
11010000 Податок та збір на доходи фізичних осіб	5 379 665 298,8	7 570 438 873,1	8 030 913 556,2	8 655 215 985,3	10 376 056 456,8
11020000 Податок на прибуток підприємств	3 424 608,8	2 797 032,0	10 958 182,4	8 828 150,0	17 188 502,4
13000000 Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	658 137,6	721 563,4	314 475,8	903 561,8	425 574,8
13010000 Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	577 615,6	587 798,9	215 162,2	775 056,0	259 960,7
13020000 Рентна плата за спеціальне використання води	58,9	705,2	1 770,9		4,1
13030000 Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	79 559,2	133 059,3	97 542,7	128 505,8	165 610,1
13040000 Рентна плата за користування надрами місцевого значення	904,0				-
13070000 Плата та кошти за використання інших природних ресурсів					
14000000 Внутрішні податки на товари та послуги	513 755 673,3	531 893 792,9	886 360 830,6	856 148 870,2	1 127 175 682,7
14020000 Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	41 414 161,8	8 958 662,1	41 329 419,5	37 080 100,7	43 019 895,8
14030000 Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	140 708 482,8	55 503 694,1	157 582 885,6	228 268 856,1	365 649 011,4
14040000 Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею підакцизних товарів	331 633 028,8	467 431 436,6	687 448 525,5	590 799 913,3	718 506 775,5
18000000 Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	2 773 602 230,0	3 452 381 718,7	4 179 049 069,8	5 003 124 823,0	5 780 224 455,1
18010000 Податок на майно	825 073 538,6	1 074 359 589,1	1 381 099 444,9	1 485 539 087,2	2 051 412 567,5
18010100 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	11 594 233,0	10 796 881,4	11 460 727,7	11 072 753,5	13 324 158,7
18010200 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	29 974 709,6	29 273 727,8	131 464 359,3	151 319 702,6	206 374 212,2
18010300 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	33 734 371,8	35 656 439,8	97 593 195,0	108 279 818,5	119 637 181,6
18010400 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	225 282 099,0	412 825 000,8	389 821 995,7	360 636 404,6	421 613 058,8
18010500 Земельний податок з юридичних осіб	144 355 841,6	159 513 200,6	196 098 848,1	202 499 887,7	421 539 270,2
18010600 Орендна плата з юридичних осіб	344 473 236,1	390 046 677,9	500 845 041,7	594 673 024,8	771 622 783,0
18010700 Земельний податок з фізичних осіб	3 805 447,3	4 994 344,9	10 937 360,5	13 133 563,4	36 699 947,3
18010900 Орендна плата з фізичних осіб	26 959 650,0	28 248 253,5	37 026 905,1	37 086 629,2	49 628 467,1
18011000 Транспортний податок з фізичних осіб	1 462 548,2	395 184,7	2 293 732,9	2 881 742,2	5 181 553,2
18011100 Транспортний податок з юридичних осіб	3 431 401,9	2 609 877,7	3 557 279,1	3 955 560,7	5 791 935,4
18020000 Збір за місця для паркування транспортних засобів	23 194 233,2	25 627 839,5	33 555 474,1	42 621 815,4	51 449 275,9
18020100 Збір за місця для паркування транспортних засобів, сплачений юридичними особами	20 451 473,8	22 951 592,6	31 053 210,1	39 737 744,8	48 096 994,6
18020200 Збір за місця для паркування транспортних засобів, сплачений фізичними особами	2 742 759,3	2 676 246,9	2 502 264,0	2 884 070,5	3 352 281,3
18030000 Туристичний збір	11 335 968,1	19 781 383,6	25 470 829,4	26 188 126,3	34 943 551,1
18030100 Туристичний збір, сплачений юридичними особами	6 713 815,3	10 628 531,5	12 559 054,2	12 945 387,0	17 968 134,3
18030200 Туристичний збір, сплачений фізичними особами	4 622 152,8	9 152 852,1	12 911 775,2	13 242 739,4	16 975 416,8
18050000 Єдиний податок	1 913 940 836,2	2 332 612 906,5	2 738 923 321,4	3 448 775 794,2	3 642 419 060,6
18050300 Єдиний податок з юридичних осіб	271 209 720,7	419 184 373,2	414 933 342,0	442 797 233,8	482 532 920,1
18050400 Єдиний податок з фізичних осіб	1 642 453 993,4	1 913 148 723,6	2 323 747 255,0	3 005 660 282,6	3 159 505 017,7
18050500 Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків"	277 122,1	279 809,7	241 112,2	318 277,8	381 122,8

Джерело: складено авторами за даними Open budget

Таблица А.3.

Податкові надходження до бюджету м. Одеса за 2021 – 2025 роки, грн

	2021	2022	2023	2024	2025
10000000 Податкові надходження, грн	9 032 449 223,1	9 632 057 080,8	10 436 394 563,8	11 068 322 110,2	12 500 957 434,2
11000000 Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	5 642 037 672,0	6 575 709 786,1	6 502 831 578,1	6 511 113 869,1	7 400 401 385,7
11010000 Податок та збір на доходи фізичних осіб	5 638 865 459,8	6 474 714 604,9	6 460 020 689,6	6 492 683 981,2	7 386 673 829,2
11020000 Податок на прибуток підприємств	3 172 212,2	100 995 181,2	42 810 888,5	18 429 887,9	13 727 556,5
13000000 Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	87 630,0	77 533,4	168 364,2	143 312,9	130 032,2
14000000 Внутрішні податки на товари та послуги	642 636 404,1	491 668 908,7	866 390 068,9	926 981 595,4	1 150 501 819,0
14020000 Акцизний податок з вироблених в Україні піддакцизних товарів (продукції)	65 469 003,5	12 154 687,6	47 977 283,9	43 720 825,8	47 973 125,6
14030000 Акцизний податок з ввезених на митну територію України піддакцизних товарів (продукції)	222 434 160,4	67 178 798,3	182 021 580,7	268 577 826,6	400 218 544,0
14040000 Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею піддакцизних товарів	354 733 240,2	412 335 422,8	636 391 204,3	614 682 943,0	702 310 149,4
18000000 Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	2 744 994 451,5	2 561 189 295,0	3 061 590 080,1	3 621 610 996,0	3 940 555 353,7
18010000 Податок на майно	1 078 133 166,5	927 259 644,1	1 265 855 503,5	1 368 189 807,1	1 505 778 339,4
18010100 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	10 091 607,8	7 848 720,9	9 753 003,1	9 827 317,8	11 260 069,5
18010200 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	11 821 590,0	5 972 508,7	17 729 674,2	26 149 758,1	32 453 236,0
18010300 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	51 170 012,6	35 624 689,6	90 255 262,1	141 599 126,6	181 888 035,8
18010400 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	317 659 835,1	275 510 450,6	371 935 284,8	393 509 109,1	420 423 223,1
18010500 Земельний податок з юридичних осіб	283 631 369,8	244 494 587,4	303 233 288,8	305 153 685,4	318 199 475,5
18010600 Орендна плата з юридичних осіб	352 839 101,3	322 034 698,0	409 261 807,0	422 892 684,7	468 763 175,8
18010700 Земельний податок з фізичних осіб	22 417 743,3	13 493 792,7	27 189 206,6	22 075 985,1	23 760 262,1
18010900 Орендна плата з фізичних осіб	22 193 766,6	18 717 298,5	27 904 893,0	34 591 997,1	34 885 969,0
18011000 Транспортний податок з фізичних осіб	3 527 021,8	1 544 291,6	6 153 810,8	9 421 243,6	11 276 575,0
18011100 Транспортний податок з юридичних осіб	2 781 118,0	2 018 606,2	2 439 518,1	2 968 899,8	2 868 317,5
18020000 Збір за місця для паркування транспортних засобів	41 010 253,4	29 580 288,7	49 935 806,3	59 434 760,5	70 717 702,8
18020100 Збір за місця для паркування транспортних засобів, сплачений юридичними особами	33 753 859,5	25 376 651,2	42 499 498,0	48 178 392,3	60 271 094,8
18020200 Збір за місця для паркування транспортних засобів, сплачений фізичними особами	7 256 393,9	4 203 637,5	7 436 308,3	11 256 368,1	10 446 607,9
18030000 Туристичний збір	14 856 643,5	4 387 845,0	7 202 008,8	11 823 566,2	14 828 873,0
18030100 Туристичний збір, сплачений юридичними особами	6 105 213,8	1 805 447,3	2 931 299,3	4 178 275,6	4 787 218,8
18030200 Туристичний збір, сплачений фізичними особами	8 751 429,8	2 582 397,7	4 270 709,4	7 645 290,7	10 041 654,2
18050000 Єдиний податок	1 610 994 388,1	1 599 961 517,3	1 738 596 761,5	2 182 158 906,2	2 349 227 140,6
18050300 Єдиний податок з юридичних осіб	328 353 331,6	475 054 492,7	496 339 644,9	384 501 599,0	419 352 476,8
18050400 Єдиний податок з фізичних осіб	1 282 640 156,6	1 124 906 374,6	1 242 258 649,4	1 797 657 307,2	1 929 874 663,8
18050500 Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків"	900,0	650,0	-1 550,0	0,0	

Джерело: складено авторами за даними Open budget

Таблица А.4

Податкові надходження до бюджету м. Чернівці за 2021 – 2025 роки, грн

	2021	2022	2023	2024	2025
10000000 Податкові надходження, грн	1 876 271 249,1	2 541 406 369,6	3 068 147 632,7	3 046 178 586,0	3 638 833 865,2
11000000 Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	1 183 802 966,0	1 750 133 188,6	1 945 717 058,3	1 714 271 675,1	2 071 634 209,1
11010000 Податок та збір на доходи фізичних осіб	1 178 479 777,5	1 745 113 570,7	1 937 310 373,6	1 703 880 440,1	2 060 090 080,5
11020000 Податок на прибуток підприємств	5 323 188,5	5 019 617,9	8 406 684,7	10 391 235,0	11 544 128,6
13000000 Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	481 766,7	568 557,5	171 866,7	787 154,7	245 602,6
13010000 Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	224 498,4	293 424,3	135 113,5	197 123,3	82 961,2
13020000 Рентна плата за спеціальне використання води				0,4	
13030000 Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	33 824,6	30 207,3	31 901,8	36 042,0	44 262,1
13040000 Рентна плата за користування надрами місцевого значення	223 443,7	244 926,0	4 851,4	553 989,0	118 379,3
13070000 Плата та кошти за використання інших природних ресурсів					
14000000 Внутрішні податки на товари та послуги	149 850 648,0	179 089 658,1	298 628 748,7	308 948 669,5	404 090 707,6
14020000 Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	14 050 046,9	3 376 291,3	16 376 016,3	15 527 682,9	17 345 288,4
14030000 Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	47 735 604,3	20 705 230,0	62 449 719,3	95 327 449,9	145 990 321,1
14040000 Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею підакцизних товарів	88 064 996,8	155 008 136,9	219 803 013,2	198 093 536,7	240 755 098,1
18000000 Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	541 261 118,7	610 620 438,5	822 636 540,1	1 021 104 425,3	1 161 825 892,7
18010000 Податок на майно	216 761 689,2	240 168 477,7	373 842 936,2	461 643 919,2	538 237 876,4
18010100 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	727 838,6	853 615,2	1 056 298,1	1 016 097,5	1 501 163,2
18010200 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	4 885 744,8	3 752 834,1	8 413 090,8	17 300 954,3	20 158 165,2
18010300 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	7 584 030,1	8 807 658,0	24 364 551,6	52 917 052,6	59 551 839,8
18010400 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	15 917 837,6	45 454 314,3	84 826 763,8	95 648 505,0	113 478 927,6
18010500 Земельний податок з юридичних осіб	72 717 182,6	67 822 133,1	85 647 523,5	98 189 957,9	106 020 365,2
18010600 Орендна плата з юридичних осіб	87 233 708,3	84 966 938,8	124 687 691,8	146 009 247,5	181 049 787,2
18010700 Земельний податок з фізичних осіб	1 696 827,5	1 757 507,8	2 580 709,6	2 829 669,5	6 156 210,8
18010900 Орендна плата з фізичних осіб	25 316 049,7	26 310 109,5	41 330 097,0	46 037 661,1	48 263 170,3
18011000 Транспортний податок з фізичних осіб	201 836,7	67 083,7	452 200,3	1 229 538,8	999 713,5
18011100 Транспортний податок з юридичних осіб	480 633,3	376 283,3	484 009,7	465 235,0	1 058 533,6
18030000 Туристичний збір	627 106,7	1 718 988,6	2 265 981,7	2 723 813,4	2 966 593,7
18030100 Туристичний збір, сплачений юридичними особами					
18030200 Туристичний збір, сплачений фізичними особами					
18050000 Єдиний податок	322 580 969,2	366 327 438,6	443 448 352,3	553 336 803,8	616 581 303,5

Джерело: складено авторами за даними Open budget

Таблиця А.5

Податкові надходження до бюджету м. Ужгород за 2021 – 2025 роки, грн

	2021	2022	2023	2024	2025
10000000 Податкові надходження, грн	1 233 235 462,6	1 630 782 257,6	1 723 193 880,6	1 833 469 808,1	2 209 095 793,7
11000000 Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	868 925 076,4	1 246 272 711,1	1 213 256 842,3	1 153 449 740,8	1 366 787 200,5
13000000 Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	22 405,9	29 682,1	20 332,0	48 614,1	49 053,3
14000000 Внутрішні податки на товари та послуги	77 143 574,6	80 497 851,7	126 038 752,4	162 917 997,2	215 144 494,6
14020000 Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	7 798 089,6	1 669 258,4	8 535 971,2	7 937 734,4	9 159 809,3
14030000 Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	26 494 388,8	10 782 112,8	32 413 612,3	48 852 642,1	77 492 432,3
14040000 Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею підакцизних товарів	42 851 096,2	68 046 480,5	85 089 168,9	106 127 620,7	128 492 253,0
18000000 Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	286 251 292,2	302 660 529,3	382 880 774,2	515 698 555,9	625 698 175,2
18010000 Податок на майно	98 979 830,8	98 672 587,5	138 217 642,1	156 793 835,0	205 292 695,1
18010100 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	536 906,6	642 287,8	836 817,1	1 148 366,3	1 604 190,5
18010200 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	3 990 177,4	3 773 912,5	8 105 323,9	13 356 979,4	18 365 253,9
18010300 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	5 037 883,7	5 750 753,3	13 656 092,3	18 831 982,0	18 855 252,6
18010400 Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	22 154 295,8	24 518 060,6	27 868 643,7	33 879 834,9	36 366 587,7
18010500 Земельний податок з юридичних осіб	34 820 448,1	32 591 402,2	31 528 935,3	34 782 267,0	41 946 693,0
18010600 Орендна плата з юридичних осіб	23 295 482,1	23 875 765,4	40 469 168,0	40 718 840,2	66 015 115,0
18010700 Земельний податок з фізичних осіб	5 404 129,2	3 183 566,4	8 831 195,5	8 809 976,1	11 727 908,9
18010900 Орендна плата з фізичних осіб	3 323 148,1	4 185 980,0	6 295 744,7	4 277 857,8	8 844 646,4
18011000 Транспортний податок з фізичних осіб	79 615,6	2 944,6	382 832,7	613 465,7	703 179,7
18011100 Транспортний податок з юридичних осіб	337 744,2	147 914,7	242 889,0	374 265,5	863 867,5
18030000 Туристичний збір	855 199,3	2 531 878,3	2 740 127,1	4 013 022,8	5 082 092,5
18030100 Туристичний збір, сплачений юридичними особами	517 129,6	1 834 663,5	1 203 711,7	1 293 895,0	1 480 374,4
18030200 Туристичний збір, сплачений фізичними особами	338 069,7	697 214,8	1 536 415,4	2 719 127,8	3 601 718,2
18050000 Єдиний податок	186 416 262,1	201 456 063,5	241 029 917,8	352 136 095,3	410 207 259,0
18050300 Єдиний податок з юридичних осіб	30 783 908,6	37 067 422,4	40 260 548,8	54 038 927,8	65 202 050,6
18050400 Єдиний податок з фізичних осіб	155 632 353,5	164 387 100,8	200 769 369,0	298 097 167,5	345 005 208,5

Джерело: складено авторами за даними Open budget

Таблиця А.6
Ставки місцевих податків і зборів у великих містах

		Львів					
		2020		2024		2026	
		юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.
Податок на нерухоме майно, відмінне від зем. д. (% від мін.	Будівлі житлові	1,5	0,5/1	1,5	0,5/0,75/1	1,5	0,25/0,5/0,75/1
	Будівлі нежитлові	0,75/1/1,25		0,1/ 0,3/1/1,5		0,2/1	
Земельний податок (% від нормативної грошової оцінки)	Землі с/г признач.	0,03/1	0,3/1	1		1	
	Землі житлової забудови	0,03/1		0,1/0,5/1/3		0,1/0,5/1/3	
	Землі громадської забудови	1		0,1/1/3		0,1/1/3	
	Землі промисловості, транспорту та ін	0,25	1	1/2		1/2	
Туристичний збір (% від мін. з/п)	Внутрішній туризм	0,2/0,3/0,4/0,5		0,2/0,3/0,4/0,5		0,3/0,4/0,5	
	В'їзний туризм	0,2/0,3/0,4/0,5		0,2/0,3/0,4/0,5		1	

		Київ					
		2020		2024		2026	
		юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.
Податок на нерухоме майно, відмінне від зем. д. (% від мін.	Будівлі житлові	1,5		1,5		1,5	
	Будівлі нежитлові	0,01/0,4/0,5/1/1,5		0,01/0,4/0,5/1/1,5		0,01/0,4/0,5/1/1,5	
Земельний податок (% від нормативної грошової оцінки)	Землі с/г признач.	0,3/1		0,3/1		0,3/1	
	Землі житлової забудови	0,01/0,03/0,1/1		0,01/0,03/0,1/1		0,01/0,03/0,1/1	
	Землі громадської забудови	0,01/1/1,5		0,01/1/1,5		0,01/1/1,5	
	Землі промисловості, транспорту та ін	1		1		1	
Туристичний збір (% від мін. з/п)	Внутрішній туризм	0,4		0,4		0,4	
	В'їзний туризм	1		1		1	

		Одеса					
		2020		2024		2026	
		юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.
Податок на нерухоме майно, відмінне від зем. д. (% від мін.	Будівлі житлові	1	0,1	1	0,1	1	0,1
	Будівлі нежитлові	1		1		1	
Земельний податок (% від нормативної грошової оцінки)	Землі с/г признач.	0,5/1	0,3/1	0,5/1	0,3/1	0,5/1	0,3/1
	Землі житлової забудови	0,03		0,03		0,03	
	Землі громадської забудови	1		1		1	
	Землі промисловості, транспорту та ін	1		1		1	
Туристичний збір (% від мін. з/п)	Внутрішній туризм	0,5		0,5		0,5	
	В'їзний туризм	0,5		0,5		0,5	

		Чернівці					
		2020		2024		2026	
		юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.
Податок на нерухоме майно, відмінне від зем. д. (% від мін.	Будівлі житлові	1	0,1/0,5/1	1	0,3	1	0,3
	Будівлі нежитлові	0,5/1		1		1	
Земельний податок (% від нормативної грошової оцінки)	Землі с/г признач.	0,3/1		0,3/1		0,3/1	
	Землі житлової забудови	1		1		1	
	Землі громадської забудови	1		1		1	
	Землі промисловості, транспорту та ін	1		1		1	
Туристичний збір (% від мін. з/п)	Внутрішній туризм	0,3		0,3		0,3	
	В'їзний туризм	0,3		0,3		0,3	

		Ужгород					
		2020		2024		2026	
		юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.	юр. ос.	фіз. ос.
Податок на нерухоме майно, відмінне від зем. д. (% від мін.	Будівлі житлові	0,5		0,5		0,5	
	Будівлі нежитлові	0,2/0,25/0,3/0,5/0,7/0,8/1,5		0,25/0,3/0,35/0,5/0,7/0,8/1,5		0,5/0,7/0,8/1,5	
Земельний податок (% від нормативної грошової оцінки)	Землі с/г признач.	0,3		0,3		0,5	
	Землі житлової забудови	0,03		0,03		0,05	
	Землі громадської забудови	0,01/0,7/1/2	0,7/1/2	1/2	1,2	1,2	1,2
	Землі промисловості, транспорту та ін	1/1,5/2	1/2	1/2	1,4	1,4	1,4
Туристичний збір (% від мін. з/п)	Внутрішній туризм	0,25/0,4/0,5		0,25/0,4/0,5		0,5	
	В'їзний туризм	0,25/0,4/0,5		0,25/0,4/0,5		1	

Джерело: складено авторами за даними ДПС України